

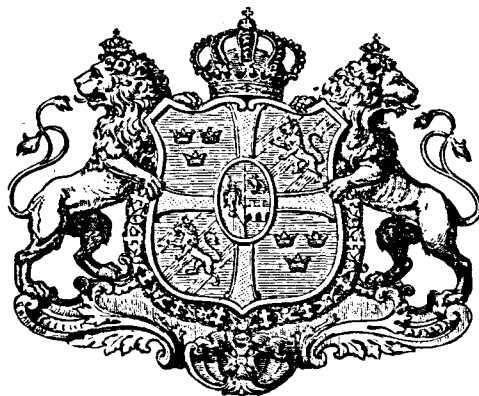
BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

K) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS ÖFVER HOSPITALLEN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1870.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,

1872.

INLEDNING

TILL

**Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 2,
Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... – Stockholm
: P.A. Norstedt & Söner, 1862-1910.**

Täckningsår: 1861-1910.

**Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... ersattes
1903 av Medicinalstyrelsens underdåniga berättelse angående
sinnessjukvården i riket året 1901**

Överstyrelsen över hospitalen ersattes 1902 av Medicinalstyrelsen.

Föregångare:

Sundhets-collegii underdåniga berättelse om medicinalverket i riket. – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1853-1862.

Täckningsår: Årg. 1(1851)-10(1860)

Efterföljare:

Sinnessjukvården i riket / av Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1913-1941. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

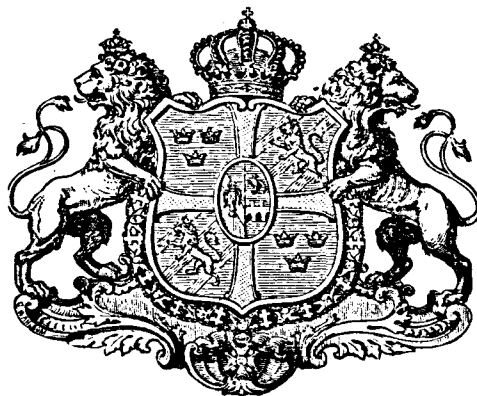
BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

K) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS ÖFVER HOSPITALLEN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1870.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,

1872.

Innehållsförteckning.

I.

Underdånig berättelse (sidd. III—XIV).

1. Sjukvård	sid. IV.
2. Självvård och undervisning	» VIII.
3. Byggnader m. m.	» »
4. Beklädnad, sängutredning, inventarier	» XII.
5. Utspisning och mathållning	» XIII.
6. De sjukas sysselsättning	» »
7. Allmänna Hospitals- och Barnhusfonden	» »
Privat anstalt för Idioter, i Sköfde	» »
Skyddsförening för sinnessjuka, i Stockholm	» XIV.

II.

Bilagor.

Bil. A. Redogörelse för sjukvården.	
Tab. 1. Vårdade sinnessjuka	sid. 1.
» 2. Sjukdomsformer	» 3.
» 3. Komplikationer hos fallsotssjuka	» 4.
» 4. Intagne	» »
» 5. Intagne, med uppgift på ålder vid sjukdomens början	» 8.
» 6. Afförde (de tillfrisknades ålder, vistelse-tid och sjukdomens bestånd)	» 10.
» 7. Afidne	» 12.
» 8. Förhållandet mellan vårdade och afförde	» 14.
» 9. Ålder hos de vårdade	» 15.
» 10. Befintliga sjuka den 31 December 1870	» 16.
» 11. De sjukas fördelning	» 18.
» » Kriminalpatienter	» 19.
» 12. Födelseort, boningsort och civilstånd	» 20.
» 13. Stånd och yrke	» 22.
» 14. Antagliga sjukdomsorsaker	» 24.
» 15. Tillfälliga sjukdomar	» 28.
» 16. Antal sjukplatser, underhållsdagar, medeltal sjuka för dag; kostnad för utspisning och läkemedel; samt totalkostnad för sjukvården	» 30.
» 17. Tjenstemän och betjening	» 32.
Bil. B. C. D. Allmänna Hospitals- och Barnhusfondens inkomster och utgifter.	sidd. 33—37.

Table des matières.

I.

Rapport au Roi (pages III—XIV).

1. Service médical	page IV.
2. Service religieux et enseignement	» VIII.
3. Bâtimens	» »
4. Vêtements, garnitures de lit, meubles	» XII.
5. Régime alimentaire	» XIII.
6. Occupations	» »
7. Recettes et dépenses	» »
Notices sur les établissements privés: à Sköfde, pour les idiots; à Stockholm, pour l'assistance des aliénés au dehors des institutions publiques	
	pages XIII—XIV.

II.

Annexes.

Annexe A. Les détails du service médical.	
Tab. 1. Mouvement des aliénés dans les établissements	page 1.
» 2. Formes morbides	» 3.
» 3. Complications avec l'épilepsie	» 4.
» 4. Admissions de l'année	» »
» 5. L'âge au commencement de la maladie	» 8.
» 6. Sorties (guéris: par âge, par séjour à l'hôpital et par duration de la maladie)	» 10.
» 7. Décès: par âge, par séjour à l'hôpital, par duration, et par nature de la maladie	» 12.
» 8. Relation pour cent des résultats du traitement	» 14.
» 9. Ages	» 15.
» 10. Nombre des aliénés dans les établissements le 31 Dec. 1870	» 16.
» 11. Classification des aliénés par rapport aux catégories de payement et aux symptômes	» 18.
» » Prévenus, accusés et condamnés parmi les aliénés	» 19.
» 12. Les aliénés par lieux de naissance, par domicile et par état civil	» 20.
» 13. Les aliénés par professions	» 22.
» 14. Causes probables des maladies	» 24.
» 15. Maladies intercurrentes	» 28.
» 16. Nombre des places, des journées d'entretien, moyenne des malades par jour; frais d'alimentation, de médicaments, et frais totaux des établissements	» 30.
» 17. Nombre des médecins, des surveillants et des gardes-malades	» 32.
Annexe B, C, D. Etat financier: Recettes; Dépenses; Récapitulation de la situation	pages 33—37.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Till Eders Kongl. Maj:t för Serafimer-Ordens-Gillet härmed i underdånighet afgifva berättelse om Rikets hospitalsväsen under år 1870. Denna berättelse omfattar redogörelse för *sjukvården* jemte dermed i samband stående förhållanden vid hospitalen, äfvensom för *själavård* och *undervisning* vid dessa inrättningar, samt för *byggnader*, *utredning* och *utspisning*, jemte de sjukes *sysselsättning*, och slutligen uppgift å *inkomster* och *utgifter*, eller den så kallade *hospitalsfondens ställning*.

1. Sjukvård.

Enligt hvad uti den underdåniga berättelsen för år 1869 blifvit meddeladt, blef det för Ordens-Gillet, till följd af Eders Kongl. Maj:ts beslut att höja dagafgiften för tredje betalningsklassens sjuke, vårdade inom hospital, från 12 till 25 öre, möjligt att under år 1869 återställa en del af de från början af 1868 indragna sjukplatserna. Sedan ock Riksdagen på Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställning beviljat ett ökadt årligt anslag af 20,000 rdr för hospitalsvårdens upprätthållande, har Ordens-Gillet under loppet af 1870 efter hand ökat sjukplatsernas antal, så att dessa vid årets slut voro 1,322 eller lika många som före den oförmälta indragningen. Detta platsantal var vid de särskilda hospitalen fördeladt på följande sätt: Hernösands 124; Upsala 155; Stockholms 179; Nyköpings 67; Wadstena 350; Wexiö 180; Göteborgs 67; Malmö 175; Wisby 25. En del af dessa platser, såsom först vid slutet af året återupprättade, kommo dock ej sjukvården till godo förr än med början af år 1871. — Oaktadt den under redovisningsåret sålunda vidtagna tillökning af platser har dock utrymmet inom samtliga hospital, hvad beträffar andra och tredje betalningsklasserna, visat sig otillräckligt. De inträdessökande inom dessa klasser hafva vid nästan alla hospital varit flere än som möjligt varit att emottaga. En nödvändig följd häraf har blifvit, att de sjuke måst vänta på intagning under flera veckor, ej sällan månader, till stor olägenhet ej endast för vederbörande målsmän och kommuner, utan ock för de sjuke sjelfve, enär erfarenheten gifver vid handen, att utsigterna för tillfriskning äro desto gynsamare, ju tidigare efter sjukdomens utbrott den sjuke kommer under behandling inom hospital. — Beträffande åter utrymmet för sjuke af första betalningsklassen har detsamma varit fullt motsvarande behovet. För denna klass finnas nemligen 70 platser tillgängliga inom hospitalen i Hernösand, Stockholm, Wadstena och Wexiö, och af dessa hafva under året dagligen i medeltal ej flere än 45 varit upptagne.

Å samtliga hospitalen hafva under redovisningsåret blifvit *vårdade* 1,540 sinnessjuke; 71 af första betalningsklassen, 1,469 af öfriga klasser. Af de vårdade voro 1,172 *qvarliggande* från 1869, och 368 under året *intagne*. Under 1869 vårdades 1,456, intogos 283. Således hafva under 1870, 84 *flere* blifvit vårdade och 85 *flere* intagne, än under 1869. Detta ökade patientantal står i förhållande till ofvan angifna åtgärd af sjukplatsernas tillökning. — *Medeltalet vårdade* för dag har varit 1,204, nemligen 45 af första betalningsklassen, 1,159 af öfriga klasser. Under 1869 var medeltalet vårdade för dag 1,177, således 27 *färre* än under 1870. — Under sednast förflutna *tio år* hafva å rikets samtliga hospital blifvit vårdade 14,502 sinnessjuke, d. ä. i medeltal för år 1,450. Af dessa vårdade hafva 7,222 varit af manligt kön, 7,280 af qvinligt; således ett föga anmärkningsvärdt högre antal qvinnor än män. — Bland de under redovisningsåret vårdade torde de så kallade *kriminalpatienterna* böra särskildt omnämnas. Dessas antal synes år efter år ökas, så att hithörande, hvilka under året blifvit vårdade, äro 79, af hvilka 77, — 63 män, 14 qvinnor —, voro *qvarliggande* vid årets slut. Vid 1869 års slut voro blott 72 *qvarliggande*. De brottliga handlingar, hvilka af de vid 1870 års slut befintliga kriminalpatienterna blifvit begångna, äro: mord & förädrar, af 2; å eget barn, af 3; å främmande person, af 29; stöld, af 13; mordbrand, af 12, o. s. v. Såsom redan uti föregående årens berättelser blifvit anmärkt, äro dessa patienter, såsom regel, de svåraste att vårda; dels emedan de brottliga anlagen ej endast *qvarstå*, utan ock ej sällan blifva, till följd af sinnesrubbingen, ännu vidare utvecklade; dels ock för den motvilja, ofta afsky, öfrige sjuke visa för att med dem sammanvara, och hvarigenom dessas behandling ofta på

ett betänkligt sätt ej endast störes utan äfven motverkas. Fortfar kriminalpatienternas antal att tilltaga, så som under sednare åren varit händelsen, torde det snart blifva en trängande nödvändighet att vid något af de större hospitalen för deras vård upprätta särskilda afdelningar, inom hvilka tillfälle kunde beredas att förvara åtminstone de svåraste bland dem, afskiljde från öfrige sinnessjuka.

De under redovisningsåret *intagne* utgöra 24 proc. af de vårdade, således *en* intagen för omkring hvar *fjerde* vårdad. Af de intagne hafva 33 proc. blifvit intagne inom tre månader från sjukdomens utbrott; 22 proc. efter en sjukdomsduration af öfver fem år. Den åldersperiod, inom hvilken det öfvervägande antalet sjuka vid intagningen befunnit sig, har varit från 21 till 40 år; nära 60 proc. höra härunder. Flertalet af de intagne hafva tillhört sjukdomsformerna *ursinne* och *tungsinne*, 40 proc. af de förre, 35 proc. af de sednare. Den tid af året, inom hvilken insjuknandet visar sig vanligast, är under andra kvartalet, enär under de sednaste *tio åren* en tredjedel af intagne då insjuknat.

Från samtliga hospitalen hafva under redovisningsåret blifvit utskrifne såsom *tillfrisknade* 128 personer, d. ä. 8,31 proc. af alla vårdade; således *en* tillfrisknad af *tolf* vårdade. Under 1869 utgjorde de tillfrisknade 9,34 proc. af de vårdade, d. ä. *en* af *elfva*; denna sista siffra är ock medeltalet för de sednaste *tio åren*. — Resultatet af behandling inom hospital synes sålunda föga tillfredsställande, och blir det uti ännu lägre grad, då recidivernas antal tages i betraktande. Bland de intagne hafva nämligen två tredjedelar varit för första gången insjuknade och en tredjedel recidiverande fall. Då detta förhållande med föga vaxlingar egt rum under de sednaste *tio åren*, kan det antagas såsom regel, att af *tre*, som lemna hospitalen såsom tillfrisknade, återfaller *en* förr eller sednare i någon af sinnessjukdomarnes former. Den erfarenhet, som blifvit offentliggjord från flera af utlandets inrättningar för sinnessjukes vård, rörande så väl antalet tillfrisknade i förhållande till vårdade, som recidivens antal, är till väsentliga delar öfverensstämmande med den svenska nu angifna, eller *en* tillfrisknad af omkring *elfva* vårdade, och *ett* recidiv bland *tre* tillfrisknade.

Antalet af dem, hvilka under året blifvit utskrifna från hospitalen, såsom i mer eller mindre grad *förbättrade*, har ej varit högre än 47, d. ä. 3 proc. af alla vårdade. Såsom *oförbättrade* och *obotlige* hafva 44, d. ä. nära 3 proc. af de vårdade, blifvit hemsände till respektive målsmän och kommuner. Desse obotlige få, enligt gällande föreskrifter, ej utskrifvas från hospitalen med mindre de äro lugne och oskadlige. Då uppfyllandet af detta vilkor i flertalet fall svårligen kan på förhand bestämmas, ligger häri förklaringen, hvarför hospitalen äro öfverfyllda med obotlige, som utgöra den stående eller bestående befolkningen, den s. k. bottensatsen, från hvilken någon gallring ej kan ske annorlunda än genom döden. Desse obotlige, som vanligen vistats inom ett hospital många år, kunna, sedan de blifvit *qvanda* vid derinom rådande regelbundna förhållanden och ömsinta omvårdnad, årtal förhålla sig lugna, fogliga, således oskadliga, men då de utkomma, blifva de, såsom ovane med nya omgifningar och nytt lefnadssätt, lätt rötade till motsatsen af hvad de inom inrättningen varit. Följden häraf är ock, att ej så få af dem, som utskrifvas såsom oskadlige, snart ånyo måste intagas med anledning af svårhandterlighet eller begångna våldsamheter. För att afhjelpa detta, för den kurativa behandlingen inom hospitalen i flera hänseenden högst menliga förhållande, finnes ej annan utväg, än den flerstädes i utlandet vidtagna, att för de obotligas vård och förvaring upprätta särskilda anstalter, s. k. depôtter, samt egna nuvarande inrättningar mera uteslutande till behandling af sådane sinnessjuka, som antagligen kunna till helsa återställas eller förbättras, eller som äro så oroliga, opålitliga eller svårhandterliga, att de fordra en mera speciel uppsigt. Fortfar det stora tilloppet af sinnessjuka, som söka vård å rikets nuvarande hospital och som äro till dylik vård enligt gällande författningar berättigade, i samma utsträckning, som förhållandet under sistförflutna decennium varit, blir tvifvelsutän en dylik åtgärd förr eller sednare nödvändig.

Helsotillståndet, med hänsyn till tillfälligt uppträdande sjukdomar, oberoende af sinnesrubningen, har, under redovisningsåret, inom samtliga anstalter varit tillfredsställande. Endast inom Wadstena hospital har en epidemisk sjukdom funnit inträde, nämligen kopporna. Denna sjukdom var gängse inom staden och infördes till hospitalet genom

en af den manliga betjeningen, som inom inrättningen nedsjuknade. Från denne spridde sig sjukdomen till mansafdelningen och, sedan den der upphört, till qvinnoafdelningen. Hela antalet insjuknade blef dock ej högre än inalles 53; 10 af betjeningspersonalen, 43 af de sinnessjuka. Då sammanlagda antalet sinnessjuka och betjening uppgår till närmare 400, blir det således *en* insjuknad på hvar *sjunde* eller hvar *åttonde* af befolkningen inom hospitalet. Epidemien visade sig godartad, enär endast fyra af de insjuknade dogo, bland dessa ingen af betjeningen. Denna gynsamma utgång visar mer än annat dels de goda sanitära förhållandena inom hospitalet, dels ock de ändamålsenliga åtgärder som vidtogos för epidemiens inskränkning. — Det sammanlagda antalet af tillfällige sjuka inom samtliga anstalter utgör 458, d. ä. 30 proc. af alla vårdade, således *en* tillfälligt sjuk af hvar *tredje* eller hvar *fjerde* vårdad. Under 1869 voro 25 proc. af de vårdade tillfälligt sjuka; skillnaden är helt och hållet beroende på nyssomförmälte epidemi. Af denna ringa sjuklighet kan nogsamnt slutas, att rikets hospital i allmänhet motsvara alla billiga fordringar på ändamålsenliga åtgärder för vården om de sinnessjukas kroppsliga helsa. Detta intygas ock af den öfverhufvudtaget låga dödligheten. Inom samtliga anstalter hafva nemligen under redovisningsåret endast 74 aflidit. Detta utgör en dödlighet af ej fullt fem procent af de vårdade, d. ä. *en* död på *tjugu* vårdade.

Det förhållande, som Ordens-Gillet uti föregående årens berättelser angifvit, rörande de år efter år stegrade fordringarne från allmänhetens sida på vård för sinnessjuka, — så att, oaktadt sjukplatsernas antal under de sednaste *tio åren* blifvit ökad från 1,074, som det var vid 1861 års slut, till 1,322 vid 1870 års slut (d. v. s. med 246 platser under 10 år, eller i medeltal omkring 24 platser för år), utrymmet likvisst inom hospitalen varit så inskränkt, att sjuké som varit berättigade till inträde, vanligen måst, såsom redan ofvan blifvit öfverfördt, derpå vänta ej sällan längre tid, — får Ordens-Gillet äfven för redovisningsåret fästa uppmärksamhet vid, såsom ett antagligt bevis på sinnessjukdomarnes ökade frekvens inom fäderneslandet. Orsakerna till detta, uti socialt hänseende bekymmersamma förhållande äro svåra att angifva. Sannolikt äro flera samverkande. Från de flesta europeiska stater föres enahanda klagan, att de sinnessjukas antal under sednare decennier ökats mera än i förhållande till ökad folkmängd. Åtskilliga åsikter hafva blifvit uttalade om orsakerna härtill. Att moraliska inflytelser, sådane de blifvit angifna här nedan uti Bilaga A, § 13, Tab. 14, äro bland de mäktigaste orsakliga momenten, är man väl ense om; men hvarföre dessa nu för tiden tyckas verka kraftigare till framkallande af sinnesrubbingar än förr, derom äro åsigtarna delade. Sannolikast torde grunden befinnas olika uti olika länder, allt efter hvarje folkstams särskilda nationalkarakter. — Närmast de moraliska inflytelserna, såsom sinnesrubbingorsak, kommer det ärftliga anlaget, hvilket inom fäderneslandet synes intaga en allt vidsträcktare plats. Uti berättelserna för de närmast föregående åren har uppmärksamhet blifvit fästad vid detta förhållande; hurusom nemligen, bland de intagne, antalet af sådane, hos hvilka man kunnat spåra det ärftliga anlaget ligga till grund för sinnesrubbingens uppträdande, år efter år ökats. Så tillhörde bland de under 1861 intagne endast 10,88 proc. denna kategori; bland de under 1870 intagne 21,74 proc. Det första året af decenniet hade sålunda *bland de intagne, en* med ärftligt anlag af *nio*; det sista åter *en* af *fem*. Sammanläggas alla under de *tio åren* intagne, erhålles såsom medeltal *en* af *åtta*. Huru detta skall tydas, och om något afseende dervid kan uti lagstiftningsväg fästas, för förhindrandet eller motarbetandet af anlagets utbredande genom giftermål inom släkter, der detsamma tydligt framstår, derom är ännu ej möjligt att uttala någon åsigt. För vidare upplysningar så väl om det ärftliga anlaget, som om öfriga orsakliga momenter, hänvisas till Bil. A, § 13.

Med anledning af den under sednare år från flera håll så mycket omördade »ungdomens öfveranstängning» i studier vid de allmänna läroverken, har Ordens-Gillet sökt inhemta upplysningar, huruvida till hospitalen inkomma ynglingar, hos hvilka dylik orsak kunnat anses hafva gifvit anledning till uppkomst af sinnesrubbing. Uti berättelsen för 1869 fästades uppmärksamhet vid de ovanligt många studerande, som under det året blifvit intagne å hospitalen; deras antal var nemligen 13; under 1868 intogos endast 4; under redovisningsåret hafva 5 studerande blifvit intagne.

Af de under 1869 intagne voro endast två, hvilkas sinnesrubbnings till någon del skulle kunna tillskrivas öfveranstängning i studier; under 1870, tre. Det synes dock med fullt skäl antagligt, att studierna ingalunda ensamt för sig förorsakat sinnessjukdomens uppkomst, utan att äfven andra orsakliga moment varit dertill mer eller mindre bidragande.

Vid redovisningsårets slut funnos å samtliga hospitalen 1247 sjuke. Af desse tillhörde 46 första betalningsklassen, 154 den andra, 920 den tredje; 127 vårdades utan afgift. Af desse sistnämnde äro de fleste sådana, som kvarligga från tiden före tillämpningen af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Stadga angående sinnessjukes behandling och vård af den 5 Mars 1858. Antingen äro de, såsom det före denna tid var medgifvet, inlöste mot en bestämd afgift för en gång, eller ock erlägges för dem årligen endast 15 rdr. De kunna betraktas såsom hospitalens inventarium och tillhöra kategorien obotlige. Deras antal aftager, ehuru väl småningom, år efter år; vid 1869 års slut voro de 146, således 19 flere än vid redovisningsårets slut.

Med hänsyn till symptomernas beskaffenhet äro de sjuke fördelade uti tre kategorier, antingen lugne, eller orolige, eller våldsamme. Till första kategorien hörde vid 1870 års utgång 720, till den andra 434, till den tredje 93; respektive 58 proc., 35 proc., 7 proc. En del af den andra kategorien och alla af den tredje tillhöra de s. k. cellpatienterna, hvilka åtminstone tidtals måste hållas instängde, afskiljde från öfriga. Det är ock för desse, som tvångsåtgärder någon gång komma i fråga att användas. Den vanligast anlitade tvångsåtgärden är just inslutningen i cell; dernäst kommer den s. k. tvångströjan, och endast undantagsvis begagnandet af kalla duscher, m. m. Öfverhufvudtaget användas tvångsåtgärder ganska inskränkt inom de svenska hospitalen.

Jemföres de inom hospitalsanstalterna under året vårdades antal — 1,540 — med rikets folkmängd, sådan den var vid 1869 års slut, finnes att *en* sinnessjuk blifvit vårdad inom hospital på 2,700 af rikets invånare; *en* på 2,540 af den manliga, *en* på 2,872 af den qvinliga befolkningen. Jemföres åter folkmängden å landsbygden och i städerna med antalet vårdade å hospital från land och från stad, vid redovisningsårets slut, finnes den betydliga skillaktighet, att bland landsbygdens befolkning var *en* vårdad på 4,155; bland städernas, *en* på 1,421; med hänsyn till könen var från landsbygd *en* man på 3,806, *en* qvinna på 4,554; från städerna, *en* man på 1,315, *en* qvinna på 1,521. Då ett härmed likartadt förhållande mellan å hospital vårdade sinnessjuka af landsbygdens och af städernas befolkning under de sednaste *tio åren* egt rum, kan såsom regel antagas, att stadslifvet predisponerar till sinnesrubbnings framkallande vida mäktigare än lefnaden å landet, ungefär i förhållande som tre till ett.

Underhållsdagarnes antal för de sjuke vid samtliga hospitalen har under året uppgått till 439,406, hvadan medeltalet dagligen vårdade är 1,204. Under 1869 var underhållsdagarnes antal 9,791 *lägre*; och 27 *flere* hafva i medeltal dagligen blifvit vårdade under 1870 mot under 1869. Hvarje vårdad har i medeltal vistats inom hospital 285 dagar; under 1869, 283 dagar.

Totalkostnaden för sjukvården i sin helhet, endast undantagne utgifterna för reparationer å byggnaderna, för nybyggnader och för onera, utgör 392,802 rdr 58 öre. Då denna summa fördelas på underhållsdagarna, erhålles *hela underhållskostnaden för hvarje vårdad person för dag*. Denna blir 89,39 öre, d. y. s., att *hvarje vårdad kostat i medeltal för dag 89,39 öre; för år 326 rdr*. I medeltal hafva utgifterna för sjukvården *för hvarje dag af året* vid samtliga anstalter varit 1,076 rdr. Under 1869 var medeldagskostnaden 92,61 öre; under 1868, 97,86 öre; redovisningsåret har sålunda den lägsta dagkostnad af dessa tre år. — Uppgifter rörande de olika kostnaderna vid de särskilda hospitalen finnas specificerade uti bil. A, § 15, tab. 16; medeldagskostnaden på de olika hospitalen vexlar ej obetydligt, nemligen mellan 1 rdr 4 öre, som är den högsta, och 66 öre, som är den lägsta.

Kostnaden för *de sjukes utspisning* — alla klasserna sammanslagna — hafva under året varit 171,963 rdr 95 öre. Fördelas denna summa på underhållsdagarne, finnes, att utspisningen för hvarje sjuk *för dag* i medeltal kostat 39,14 öre; *för år* 141 rdr 86 öre. Under 1869 var utspisningskostnaden för dag 41,76 öre; under 1868, 47,62 öre. Under 1870 har utspisningen *för hvarje dag af året* vid alla anstalter tillsammans kostat 485 rdr i medeltal. — Rörande de olika utspisningskostnaderna vid de särskilda hospitalen hänvisas till bil. A, § 15, tab. 16; den högsta medelkostnaden för utspisning för dag är 50 öre; den lägsta 30 öre.

Vid hvarje af de nio hospitalen är anställd en Öfverläkare, en Syssloman och en Predikant. Vid sex finnes biträdande läkare; vid tre, nemligen Nyköpings, Göteborgs och Wisby, saknas sådan, af orsak att sjukantalet vid dessa hospital för närvarande ej är så högt att tvenne läkare ansetts behöflige. — Wadstena hospital har två Uppsyningsmän och två Förestånderskor; de öfriga endast en Uppsyningsman och en Förestånderska. — Den närmaste skötseln af de sjuke bestrides vid samtliga hospitalen af 55 sjukvaktare och 74 sjuksköterskor, således tillsammans 129 personer; då ofvan angifna medeltal vårdade för dag fördelas på desse, finnes att hvar och en af sjukbetjeningen har att i medeltal tillse något mer än *nio sjuke*. Specificerade uppgifter härom återfinnas bil. A, § 16, tab. 17.

Rörande den speciella sjukvården och de med densamma i samband stående förhållanden, får Ordens-Gillet i underdånighet åberopa af Generaldirektören öfver hospitalen afgifven redogörelse, bil. A. Nämnde Generaldirektör har under året inspekterat hospitalen i Hernösand, Upsala, Stockholm, Nyköping, Wadstena, Wexiö, Göteborg och Malmö, samt öfver inspektionerna till Ordens-Gillet afgifvit detaljerade berättelser.

2. Självvård och undervisning.

Enligt till Ordens-Gillet inkomna årsberättelser från samtliga Hospitalspredikanter har självården och religionsundervisningen, äfvensom skolundervisningen, vid de hospital der sådan meddelas, ombesörjts på enahanda sätt som under föregående åren. Enär detaljerade redogörelser härom blifvit lemnade uti de underdåniga berättelserna för åren 1868 och 1869, samt då några olikheter under 1870 ej uti andra hänseenden egt rum, än rörande antalet kyrkobesökande, antalet nattvardsgäster och antalet af dem som begagna skolundervisning, får Ordens-Gillet hänvisa till hvad uti berättelserna för nämnde år blifvit meddeladt.

3. Byggnader m. m.

Hernösand. En ny gråstensmurad större källare har för hospitalskökets behof blifvit under året uppmurad. — Uti gamla hospitalshuset hafva väggarne i de fyra salar, der de osnygga patienterna äro inhysta, blifvit bräd-

beklädda och oljemålade; de voro förut klädda med papp, hvilket visat sig föga ändamålsenligt med hänsyn till de sjukes förstörelsebegär. — Uti southerainen af nya hospitalshuset har ett nytt boningsrum blifvit inredt för köksförestånderskan; och golfven, som uti större delen af denna byggnad voro af tegelsten, hafva med anledning af förvittring måst borttagas och ersättas med nya af plansten. I öfrigt hafva ganska betydliga reparationer, så väl in- som utvändigt vid alla byggnader, blifvit utförda.

Då Eders Kongl. Maj:t ej behagade bifalla Ordens-Gillet's underdåniga hemställan om framställning till den år 1871 sammanträdande Riksdagen om beviljande af särskildt anslag till uppförande af ett nytt tvätthus, har, då den befintliga tvättanstalten ej vidare kunde fullständigt motsvara hospitalets behof, — emedan den ursprungligen var beräknad endast för 50 sjuke, men dessas antal under sednare åren blifvit förökadt till 124 —, hospitalets tvätt delvis måst förrättas utom inrättningen. Då det likvisst för hospitalet är ett trängande behof att få en fullständig tvättinrättning — särdeles som sjukplatsernas antal än vidare torde komma att höjas — och hospitalsfondens inkomster under sednaste år blifvit något ökade, ärnar Ordens-Gillet medelst befintliga tillgångar, så snart görligt, gå i författning om en dylik inrättnings uppförande.

Ordens-Gillet har redan inför Eders Kongl. Maj:t anmält, hurusom den gamla af trä uppförda hospitalsbyggnaden, uti hvilken cellafdelning och afdelning för de osnygga finnas, är af så bristfällig beskaffenhet, med afseende å inredning och öfriga förhållanden, att den med snaraste måste underkastas fullständig reparation, med helt och hållet nytt ordnande af lokalerna. Ehuru detta förhållande sedan flere år varit kännbart, har dock Ordens-Gillet ej ansett sig till dess afhjelpande böra göra någon underdånig framställning, så länge som statsverkets utgifter för nybyggnaderna vid Göteborgs nya hospitalsanläggning voro så betydliga. Sedan dessa byggnader en gång blifvit fullbordade, torde Ordens-Gillet få till Eders Kongl. Maj:t afgifva förslag, ej endast i berörde hänseende, utan äfven för sjuksjukvårdens utvidgande inom de nordliga länen, der behofvet häraf är vitsordadt genom de underdåniga framställningar, som Landstingen i Jemtlands, Westernorrlands och Westerbottens län till Eders Kongl. Maj:t afgifvit.

Upsala. Enligt hvad uti den underdåniga berättelsen för 1869 blifvit omförmält befanns den gamla hospitalsbyggnaden, den förr s. k. dårkistan, uti hvilken våldsamma och osnygga qvinnor förvaras, så bristfällig och sitt ändamål så föga motsvarande, att den ansågs böra helt och hållet utdömas och ersättas genom nybyggnad. Under redovisningsårets sommar inträffade ock, att taket uti en af lokalerna nedföll. Vid skedd undersökning upplystes, att bjelklagren i hela huset voro allestädes, i mer eller mindre grad, förmultnade. Det blef således nödvändigt att låta företaga en omfattande och särdeles kostsam reparation, till en början af halfva byggnaden, för att under ett kommande år fortsättas äfven till den återstående hälften. Denna fördelning af arbetet var påkallad af omöjligheten att kunna till annat ställe samtidigt förflytta alla sjuke. Vid denna reparation åsystades äfven att till väsentliga delar förändra inredningen, på det att, när hela byggnaden blir färdig, den då må komma att blifva bättre ordnad än förr. Härigenom är visserligen det vunnet, att byggnaden *kan* begagnas, men fullt ändamålsenlig enligt nutidens fordringar är den dock icke; hvadan behofvet af nybyggnad kvarstår, och detta så mycket mer, som tilloppet af sjuke till Upsala hospital är så betydligt, att hospitalets utvidgning snart torde blifva en nödvändighet.

En annan ganska kostsam reparation eller rättare ombyggnad har äfvenledes måst utföras. En äldre träbyggnad nemligen, använd dels till bak- och tvättlokal för hushållen inom hospitalet, dels ock till förrådsrum, hade till följd af otillräcklig grund så nedsjunkit, att den hotade ramla, och var derjemte ock i öfrigt bristfällig. Den måste nedrifvas och uppsättas på annan plats, der grunden var mera tillförlitlig. Den innehåller nu en fullständig bagerilokal, der allt bröd för hospitalets hela behof bakas, och derjemte en mindre tvättstuga, samt har vinden inredd till förvaringslokaler för mjöl, bröd, åtskilliga inventarier, m. m.

Å det jordområde, som hospitalet erhållit från Ultuna Kungsgård, har ett trädgårdshus blifvit uppfördt, innehållande bostad för trädgårdsmästare och dräng.

Sedan Eders Kongl. Maj:t under den 11 September 1863 medgifvit, att en del af den närmast intill hospitalet liggande Kungsparken skulle få tilläggas hospitalets område, dock med villkor att ståndskogen derå skulle för skogsplanteringskassans räkning försäljas, yrkade vederbörande nu på denna försäljning. Ändamålet, för hvilket Ordens-Gillet gjort framställning om denna öfverlåtelse, var, att få hospitalet så mycket möjligt isolerad från den närgränsande lägerplatsen Eklundshof, jemte det att erhålla en promenadplats för lugne och konvalescerande patienter. Blevne nu skogen nedhuggen, förfelades dessa båda ändamål; hvarföre nämnde ståndskog inköptes för hospitalsfondens räkning för 2,309 rdr.

Stockholm. Någon nybyggnad har vid detta hospital ej blifvit utförd, utan hafva endast behöfliga, mer eller mindre betydande reparationer, så ut- som invändigt, å samtliga byggnaderna blifvit verkställda.

Med anledning af det stora antalet inträdessökande till detta hospital och nödvändigheten till följd deraf att för bristande utrymme antingen vägra inträde, eller låta de sjuke längre tider vänta tills plats blir tillgänglig, har Ordens-Gillet varit betänkt på beredande af ett ökad platsantal. Uti den ursprungliga byggnadsplanen för Stockholms hospital ingick, att det skulle kunna inrymma 200 sjuke. Antalet befintliga sjukplatser vid redovisningsårets slut var endast 179, men under 1871 hafva fem nya tillkommit, hvadan för det närvarande finnas 184 platser; utrymme för upprättande af ännu 16 borde således finnas. Den under de tio år, som Stockholms hospital varit i verksamhet, vunna erfarenhet har dock gifvit vid handen, att ett höjande af platsernas antal utöfver det nu nämnda befintliga, ej kan ske utan att betänkligt rubba vilkoren för de sjukas behöriga afskiljande, med derpå beroende vård och kurativ behandling. Den afdelning nemligen, som upptager våldsamma och stormande sjuke, de så kallade cellpatienterna, är redan för det nuvarande patientantalet nog inskränkt, och skulle blifva alldeles otillräcklig för ett högre. Orsaken till detta förhållande ligger deruti, att vid uppgörande af planen till hospitalet beräknades cellplatsernas antal efter den erfarenhet, som vunnits vid rikets öfriga hospitalsinrättningar; men det visade sig snart, att denna erfarenhet ej var tillämplig på Stockholms hospital, derföre att antalet våldsamma och stormande sjuke från hufvudstaden var vida högre än från någon annan ort i riket. Då sålunda, om hospitalet skulle kunna emottaga 200 sjuke, en utvidgning af cellafdelningarna, så för män som för kvinnor, vore nödvändig, har Ordens-Gillet för detta ändamål låtit uppgöra detaljerade förslag, men har tvekat att inför Eders Kongl. Maj:t framlägga dem, af enahanda orsak som ofvan vid redogörelsen för Hernösands hospital blifvit angifven. Framdeles torde dock Ordens-Gillet finna sig föranlåtet underställa dem Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, särdeles som Stora Kopparbergs Läns Landsting till Eders Kongl. Maj:t gjort framställning om det trängande behovet af utvidgad sinnessjukvård för Dalarnes landskap; ett behof, som Ordens-Gillet uti underdånigt utlåtande öfver nämnde framställning vitsordat.

Uti berättelsen för 1869 är angifvet, hurusom början blifvit gjord vid Stockholms hospital med ordnande af trädgårdsskötsel och jordbruk inom hospitalets ej obetydliga jordområde. Detta har under redovisningsåret blifvit fortsatt i det omfång, att numera omkring 2½ tunland äro fullständigt ordnade och begagnade till köksträdgård, samt uppodlingen af den öfriga jorden fortgått; ett betydligt antal såväl park- som fruktträd hafva ock blifvit planterade. Dessa arbeten, hvilka hufvudsakligen utförts genom tillitande af åtskilliga sinnessjukas kroppsliga krafter, komma utan tvifvel att uti en snar framtid blifva fruktbringande för hospitalets ekonomi; köksträdgården har redan lemnat ej obetydliga bidrag till utspisningen.

Nyköping. Ehuru vid detta hospital under sednare åren åtskilliga såväl ny- som ombyggnader blifvit utförda och omfattande reparationer verkställda, återstår dock ännu ganska mycket att förbättra. Hospitalet var nemligen för tio år sedan i det förfallna tillstånd, att fråga då var väckt om nödvändigheten af dess indragning. Genom år efter år vidtagna åtgärder har hospitalet dock numera kommit i det skick, att det kan anses nödortfiligen motsvara sitt ändamål. Cellafdelningen, uti en särskild flygel belägen, har blifvit ombyggd och utvidgad med platser äfven för de osnygge; ny portvaktarstuga har blifvit uppförd; för att bereda arbetslokaler för de sjuke har Syslmannens boställsrum inom

hospitalshuset blifvit tagne i anspråk, hvaremot Sysslomannen erhållit bostad uti en nyuppförd träbyggnad, som tillika innehåller rum för Uppsyningsmannen jemte lokaler för hospitalets förråder, m. m.; hospitalets gårdar hafva blifvit på tillfredsställande vis ordnade och tillökte med tvenne nya; för att bereda tillfälle till arbete i fria luften har en närmast intill hospitalet liggande jordrymd om fem tunnland blifvit inköpt och ordnad till köksträdgård. Stora hospitalshuset är dock ännu uti flera hänseenden bristfälligt. Uti berättelsen för 1869 har blifvit anmält, hurusom, genom förmultning af ändarna på trossbottens bjelkar, taken till de tvenne största sofsalarne hotade att instörta, och att till förhindrande häraf det blef nödvändigt att uti hvardera af dessa salar under taket sätta bärbjelkar, hvilande på pelare. Denna nödhjelpsåtgärd kan dock ej länge vara tillfredsställande, hvadan Ordens-Gillet är betänkt söka bereda medel för de nödvändiga reparationernas utförande. Då likvisst, om ändamålet skall vinnas, hela takresningen måste göras ny och en del af sjukrummen till indelning förändras, blifva kostnaderna ganska höga. — Uti berättelsen för 1869 omnämndes ock, att hospitalets tvättstuga var så bristfällig att den ej vidare kunde begagnas; Ordens-Gillet har anordnat medel för att under 1871 uppföra en helt och hållet ny. — Under redovisningsåret hafva samtliga lokaler inom stora hospitalshuset undergått åtskilliga reparationer, bland hvilka må nämnas, att väggarna i dagrummen blifvit oljemålade till sex fots höjd från golf; ett nytt rum inredt för en sjukvaktare, med hvilken betjeningspersonalen blifvit tillökad; kökslokalen erhållit ny inredning, o. s. v.

Wadstena. De många och stora byggnader, hvaraf detta hospital består, hafva samtliga under året undergått nödiga reparationer. Den enda mera omfattande förändring, som blifvit vidtagen, är att ett äldre spanmålsmagasin af trä, som numera var för sitt ursprungliga ändamål obehöfligt, blifvit om- och nyinredt till förvaringsrum för hospitalets alla förråder af linne- och beklädnadspersedlar samt inventarier, m. m. Detta var af behovet påkalladt, enär nämnde persedlar och effekter hittintills förvarats på spridda ställen å hospitalshusens vindar och derigenom varit svårt åtkomliga. Då de numera förvaras inom samma lokal, är ut- och intagning lättad, jemte det att kontrollen öfver det hela måste blifva tillförlitligare.

Wexiö. Vid detta hospitals byggnader hafva ej andra åtgärder vidtagits, än sådana som varit påkallade för deras underhåll.

Göteborg. Det gamla hospitalshuset har blifvit underhållet endast i den syftning att det kunnat fortfara vara beboeligt, alldenstund det nya, dit de sjuke skola förflyttas, nalkas sin fullbordan. Uti föregående årens berättelser har blifvit redogjort för fortgången af arbetena å den nya hospitalsanläggningen å Hisingön. Dessa arbeten hafva under redovisningsåret fortgått i enlighet med bestämmelserna uti entreprenadkontraktet, samt ej obetydligt derutöfver; hvadan det med säkerhet kan motses, att det hela blir fullbordadt å utsatt tid under sommaren 1872. Till de uppgifter, som uti berättelsen för 1869 blifvit lemnade om då uppförda arbeten, lägges nu, att under 1870 hafva byggnaderna för andra, tredje och fjerde underafdelningarna blifvit uppmurade och taktäckta. Då sålunda alla husen numera äro uppförda, återstå blott de inre arbetena jemte ordnandet af gårdar, m. m., och af terrängen utomkring.

Malmö. Sedan fråga blifvit väckt om upprättande af ett nytt hospital för rikets sydligaste landskap invid Lund, i stället för det nuvarande, i flera hänseenden bristfälliga i Malmö, har Ordens-Gillet på Eders Kongl. Maj:ts befallning föranstaltat om uppgörande af ritningar och kostnadsförslag för ett dylikt. Då sålunda Malmö hospital, i afvaktan på Eders Kongl. Maj:ts beslut i detta ärende, kan betraktas stå på en mera provisorisk fot, har Ordens-Gillet ej ansett sig böra nedlägga några betydliga kostnader på dess förbättrande. Åtskilliga dylika hafva dock under de sednare åren varit så nödvändiga, att de ej kunnat undanskjutas, för så vidt de sjukes ändamålsenliga vård skulle kunna någorlunda tillgodoses. Så hafva under sednast förflutna sju år närmare 40,000 rdr blifvit använda till sådana förbättringar, som ansetts vara af trängande nödvändighet. — Skulle Malmö hospital ännu någon längre tid komma att begagnas såsom kur- och vårdanstalt för sinnessjuke, fordras än vidare ej få förbättringar. Bland dessa må i främsta rummet nämnas, beredande af ett större utrymme för qvinnosidans cellafdelning, och ordnande af lokaler

för dagrum på afdelningarna för orolige och stormande män. Olägenheten af brist på cellrum för kvinnorna är särdeles kännbar, emedan utrymmet nu är så inskränkt, att de stormande och stojande icke kunna afskiljas från de mera lugna. Genom saknad af dagrum för nämnde mansafdelningar försvåras och förlamas behandlingen i väsentliga delar, alldenstund de sjuke måste, då de ej kunna vistas å afdelningarnes promenadgårdar, hållas instängde inom samma lokaler dygnet om. Den förra af dessa brister har Ordens-Gillet aktat företrädesvis böra afhjelpas, samt för sådant ändamål anordnat medel, att under 1871 uppföra en tillbyggnad till den nuvarande cellflygeln.

Wisby. Efter de omfattande förändringar, hvilka vid detta hospital utfördes medelst det särskilda anslag, som af 1862—63 års riksdag beviljades, hafva ej andra reparationer kommit i fråga än sådana som varit nödvändiga för byggnadernas underhåll.

Utgifterna för nybyggnader, reparationer, förändringar och förbättringar vid samtliga hospital — häruti ej inbegripna sådana utgifter, som utgått medelst af Riksdagarne särskildt beviljade anslag till nybyggnader — hafva under redovisningsåret uppgått till 25,810 rdr 70 öre. Motsvarande summa för 1869 var 23,214 rdr 77 öre. För detaljerade upplysningar härom hänvisas till tabellen Bil. C, hvarest under kolumnen »byggnader och reparationer» de olika belopp uppgifvas, som för hvarje hospital särskildt varit behöfliga.

4. Beklädnad, sängutredning, inventarier.

Efter att Ordens-Gillet under 1863 meddelat samtliga Hospitalsdirektioner till efterrättelse bestämda normalstater så för beklädnad som för linne- och sängklädesutredning, hafva sedan dess alla härunder hörande effekter vid hvarje hospital hållits så fullständiga som möjligt. Dessa normalstater finnas införda uti den underdåniga berättelsen för år 1863, Bil. E. Enligt Generaldirektörens inspektionsberättelser befinnas beklädnadspersedlar samt linne- och sängklädesutredning vid hvarje hospital uti ett godt och ändamålsenligt skick. — Underhållskostnaden för beklädnad, linne- och sängkläder har under året vid samtliga hospital uppgått till 31,141 rdr 39 öre. Fördelas denna summa på medeltalet dagligen vårdade, finnes, att hvarje sjukplats, för inköp och underhåll af beklädnad samt linne- och sängkläder, i medeltal kostat 25 rdr 86 öre. Under 1869 var denna medelkostnad 28 rdr 40 öre; under 1868, 26 rdr 71 öre; under 1867, 30 rdr 25 öre, den vexlar sålunda ej betydligt under olika år. Specificerade uppgifter öfver de olika beloppen af nu ifrågavarande utgifter vid de särskilda hospitalen finnas upptagna å tabellen Bil. C i kolumnen »beklädnad och sängkläder».

Utgifterna vid samtliga hospital för inköp och underhåll af möbler, sängar och öfriga inventarier, hafva under redovisningsåret utgått med 8,001 rdr 28 öre; i medeltal för hvarje året om upptagen sjukplats 6 rdr 64 öre. Motsvarande medeltal för 1869 var 6 rdr 86 öre; för 1868, 11 rdr 92 öre; för 1867, 8 rdr 31 öre. Specificerade siffror för de särskilda hospitalen angifvas i tabellen Bil. C, kolumnen »inventariers uppköp och underhåll».

5. Utspisning och mathållning.

Med enahanda mathållningssätt, som finnes angifvet uti 1869 års berättelse, har äfven under redovisningsåret fortfarits, d. v. s. att vid fem af hospitalen har mathållningen skett medelst egen hushållning; vid öfriga fyra medelst entreprenad, således till bestämdt pris för hvarje dagportion. Matens i allmänhet goda beskaffenhet och tillräckliga mängd har af Generaldirektören blifvit vitsordad under besöken vid de särskilda hospitalen. — Kostnaden i sin helhet för de sjukas utspisning har redan ofvan blifvit angifven, såsom ock medeldagskostnaden för hvarje vårdad. Denna sistnämnda utfaller ganska olika vid de särskilda hospitalen; och finnes specifikation härå uti Bil. A, § 15, tab. 16.

6. De sjukas sysselsättning.

För de sjukas sysselsättning och utvägarne derfor har uti föregående årens berättelser blifvit redogjort. Några förändringar härutinnan hafva under redovisningsåret ej egt rum.

7. Allmänna Hospitals- och Barnhusfonden.

I afseende på denna fonds inkomster och utgifter återopas bilagorna B och C, samt kapitalräkningen bilagan D.

Uti den underdåniga berättelsen för 1869 redogjorde Ordens-Gillet, på anförde skäl, för beskaffenheten af den invid staden Sköfde af Mamsell Emanuela Carlbeck upprättade privatanstalt för vård af sinnesslöa barn, Idiothem kallad. Denna anstalt har under redovisningsåret på ett berömvärdt sätt ej allenast fortsatt utan äfven utvidgat sin verksamhet. Genom af Eders Kongl. Maj:ts beviljad reseunderstöd har Mamsell Carlbeck blifvit iståndsatt att besöka åtskilliga likartade anstalter i främmande länder, och har hon efter hemkomsten vidtagit flere förbättringar uti sätten för barnens vård och uppfostran. Det antal elever, som på en gång vårdats, har varit 25, af hvilka sju blifvit under 1870 intagne. Under 1871 kommer antalet af på en gång vårdade att ökas till 30. Då det anslag af 2,500 rdr, som Riksdagen på Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställning beviljade anstalten för 1871, skulle utgå mot vilkor att två frielever skola vid anstalten underhållas, så hafva redan under 1870 ej allenast två, utan fyra, idiotiska barn blifvit utan afgift vårdade. Då enligt af Generaldirektören, efter tagen kännedom af anstaltens ekonomiska förhållanden, afgifvet utlåtande, anstalten ej kan genom de betalande elevernas afgifter upprätthållas, tillstyrker Ordens-Gillet, att den fortfarande må huggas med statsanslag. Behovet inom fäderneslandet af vård och uppfostran för idiotiska barn bestyrkes till fullo af det höga antal ansökningar om inträde, som fortfarande för hvarje år inkomma till nu ifrågavarande anstalt.

Om den i Hufvudstaden bildade Skyddsföreningen för sinnessjuka, dess syften och verksamhet, lemnade Ordens-Gillet uti berättelsen för 1869 en kort öfversigt. Denna Förening har äfven under 1870 varit på enahanda sätt verksam. Den har till behöfvande, från hospitalen utgående konvalescenter låtit genom vederbörande Öfverläkare utdela understöd till belopp af 740 rdr. Häraf hafva 67 personer blifvit delaktige. Till Idiothemmet i Sköfde hafva dessutom 100 rdr blifvit öfverlemnade. — Under de nio år, som Föreningen varit i verksamhet, hafva större eller mindre understöd, från fem till tjugofem rdr, blifvit gifna åt 421 personer, till ett sammanlagdt belopp af 5,463 rdr.

Serafimer-Ordens-Gillet framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Störmäktigste Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
undersåter och tjenare

G. A. Sparre. *L. Manderström.* *O. I. Fähræus.* *J. M. Björnstjerna.* *Magnus Huss.*

Stockholm den 27 November 1871.

T. A. Billbergh.

Redogörelse för sjukvården å Rikets samtliga Anstalter för sinnessjukas behandling under år 1870;

af

Generaldirektören öfver dessa Anstalter.

§ 1.

Öfversigt öfver antalet vårdade å samtliga anstalter för sinnessjukas behandling under år 1870.

Tab. 1.

1.	2. Antal befintliga sjukplat- ser vid årets början.	3. Qvarliggande sjuke från år 1869.			4. Intagne under år 1870.			5. Summa vårdade under år 1870.			6. Afförde under år 1870.			7. Qvarliggande till år 1871.		
		m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.
		Hernösands.....	114	62	47	109	13	10	23	75	57	132	9	6	15	66
Upsala	148	72	69	141	30	26	56	102	95	197	30	24	54	72	71	143
Stockholms	172	80	83	163	28	32	60	108	115	223	25	29	54	83	86	169
Nyköpings	60	29	27	56	14	10	24	43	37	80	5	8	13	38	29	67
Wadstena.....	338	154	153	307	39	35	74	193	188	381	26	28	54	167	160	327
Wexiö	174	85	79	164	18	17	35	103	96	199	11	15	26	92	81	173
Göteborgs.....	64	27	33	60	14	6	20	41	39	80	11	8	19	30	31	61
Malmö	160	79	76	155	36	30	66	115	106	221	24	26	50	91	80	171
Wisby	20	10	7	17	3	7	10	13	14	27	3	5	8	10	9	19
Summa	1250	598	574	1172	195	173	368	793	747	1540	144	149	293	649	598	1247

1. Antalet befintliga sjukplatser vid årets början.

Uti redogörelsen för år 1868 framställdes de skäl, som förmådde Öfverstyrelsen att från nämnda års början nedsätta sjukplatsernas antal vid samtliga anstalter från det under 1867 befintliga, 1322, till 1210; en minskning således af 122 platser. Under 1869 medgäfvos dock tillgångarna att åter höja platsantalet med 40, så att detta antal vid 1870 års början var 1250. Under loppet af 1870 kunde äfvenledes en tillökning af platser ske, och detta i det omfång att med 1871 års början det förutvarande antalet, såsom det befanns under 1867, kunde återställas, d. v. s. till 1322. Dessa platsers fördelning mellan de serskilda anstalterna blef då densamma, som uti redogörelsen för 1867 finnes angifven, nemligen å Hernösands 124, Upsala 155, Stockholms 179, Nyköpings 67, Wadstena 350, Wexiö 180, Göteborgs 67, Malmö 175, Wisby 25.

2. *Qvarliggande sjuke från år 1869.*

Å samtliga anstalter funnos vid årets början 1172 sjuke; 598 män, 574 kvinnor; 51,02 % af de förre, 48,98 % af de sednare. Från 1868 till 1869 qvarlägo 1173.

3. *Intagne under år 1870.*

Dessas antal har varit 368; 195 män, 173 kvinnor; 52,99 % af de förre, 47,01 % af de sednare. Under 1869 intogos 283; således 85 färre än under 1870. De intagne utgöra 23,89 % af de vårdade; under 1869, 19,43 %.

4. *Antalet vårdade under 1870.*

De vårdades antal har uppgått till 1540; 793 män, 747 kvinnor; 51,49 % af de förre; 48,51 % af de sednare. Under 1869 vårdades 1456. 84 flera hafva således blifvit vårdade under 1870 än under 1869.

5. *Afförde under 1870.*

Afförde, (friske, förbättrade eller döde), hafva blifvit 293; 144 män, 149 kvinnor; 49,01 % af de förre, 50,99 % af de sednare. Under 1860 affördes 284; således endast 9 färre än under 1870. De under redovisningsåret afförde utgöra 19,02 % af de vårdade; under 1869, 19,50 %. Jemförelsen mellan intagne och afförde visar, att 75 flere blifvit intagne än afförde.

6. *Qvarliggande till år 1871.*

Vid 1870 års slut vårdades å samtliga anstalter 1247, hvilka således qvarlägo till 1871. Af dessa voro 649 män, 598 kvinnor; 52,12 % af de förre, 47,88 % af de sednare. Som antalet qvarliggande från 1869 till 1870 var 1172, följer att 75 flere vårdades vid 1870 års slut än vid dess början. Bland de vid redovisningsårets slut qvarliggande tillhörde 46 första betalningsklassen; 1201 de öfriga klasserna.

Vid jemförelse mellan nu lemnade uppgifter för 1870 och motsvarande uti redogörelsen för 1869, finnes:

att antalet sjukplatser under loppet af året och intill början af 1871 blifvit ökadt med 72, eller från 1250 till 1322; tillökningen uteslutande beräknad för andra och tredje betalningsklasserna. För första betalningsklassen äro 70 platser afsedda; för andra och tredje klasserna 1252, från början nemligen af år 1871;

att de intagnes antal under 1870 är 85 högre än det var under 1869;

att hela antalet vårdade under 1870 är 84 flere än det var under 1869;

att under 1870 affördes 9 flere än under 1869;

att antalet qvarliggande från 1870 till 1871 är 75 högre än det var från 1869 till 1870

§ 2.

Öfversigt öfver sjukdomsformerna, hvilka förekommit bland vårdade å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1870.

Tab. 2.

1.	2.			3.			4.			5.			6.			7.			8.			9.		
	Ursinne, Mania.			Tungsinne, Melancholia.			Vansinne, Ecnia.			Förryckthet, Paranoia.			Svagsinnet, Dementia.			Fånighet, Idiotia.			Allmän förlamning, Paralysis generalis			Fallandesot, Epilepsia.		
	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.	m.	qv.	S:a.
Hernösands.....	13	15	28	11	12	23	3	1	4	23	8	31	23	16	39	1	2	3	—	—	—	1	3	4
Upsala.....	32	43	75	23	25	48	11	5	16	12	9	21	8	4	12	3	5	8	5	—	5	8	4	12
Stockholms.....	31	46	77	34	42	76	14	7	21	14	8	22	1	7	8	1	—	1	9	2	11	4	3	7
Nyköpings.....	6	9	15	8	7	15	5	—	5	10	9	19	6	6	12	5	4	9	—	—	—	3	2	5
Wadstena.....	43	52	95	22	22	44	27	18	45	11	16	27	41	33	74	23	33	56	3	—	3	23	14	37
Wexiö.....	24	30	54	13	15	28	25	10	35	12	7	19	19	28	47	6	1	7	—	—	—	4	5	9
Göteborgs.....	14	9	23	14	9	23	2	2	4	3	6	9	2	2	4	2	9	11	1	—	1	3	2	5
Malmö.....	10	9	19	14	17	31	32	38	70	34	30	64	15	8	23	4	1	5	1	—	1	5	3	8
Wisby.....	5	7	12	2	7	9	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	4	—	4
Summa	178	220	398	141	156	297	119	81	200	120	93	213	115	104	219	46	55	101	19	2	21	55	36	91

1640

1. *Ursinne*. Med denna form hafva 398 blifvit vårdade; 178 män, 220 kvinnor; 44,72 % af de förre, 55,28 % af de sednare; enahanda proportion mellan könen egde äfven rum under 1869. I förhållande till *alla* vårdade utgöra de hithörande 25,85 %; 22,45 % af vårdade män, 25,45 % af vårdade kvinnor. Motsvarande tal under 1869 voro 21,85 % och 27,47 %. Redovisningsåret utvisar samma förhållande som föregående år, att nemligen antalet af för ursinne vårdade utgör omkring fjerdedelen af *alla* vårdade, såsom ock att kvinnornas antal är några procent högre än männernas. I likhet med flera föregående år har antalet af för ursinne vårdade i förhållande till öfrige vårdade varit högst vid Upsala och Stockholms, 38,07 % å den förra, 34,53 % å den sednare.

2. *Tungsinne*. Härmed hafva blifvit vårdade 297; 141 män, 156 kvinnor; 47,47 % af de förre, 52,53 % af de sednare. Af *alla* vårdade utgöra de med tungsinne 19,28 %; 17,78 % af vårdade män, 20,88 % af vårdade kvinnor. Äfven enligt flere föregående års erfarenhet utgöra de tungsinnige omkring en femtedel af *alla* vårdade.

För *ursinne* och för *tungsinne* vårdade utgöra tillhopa 45,13 % af *alla* vårdade; 40,23 % af vårdade män, 50,33 % af vårdade kvinnor. Under 1869 voro de motsvarande talen: 44,37 %; 39,48 %; 49,30 %.

3. *Vansinne*. Härunder äro uppförda 200; 119 män, 81 kvinnor; 59,50 % af de förre, 40,50 % af de sednare; 12,98 % af *alla* vårdade; 15,01 % af vårdade män, 10,89 % af vårdade kvinnor.

4. *Förryckthet*. Af 213 vårdade voro 120 män, 93 kvinnor; 56,34 % af de förre, 43,66 % af de sednare. Af *alla* vårdade 13,89 %; af vårdade män 15,13 %, af vårdade kvinnor 12,45 %. Motsvarande tal för 1869 voro: 13,88 %; 16,53; 11,18 %.

5. *Svagsinnet*. Af 219 vårdade voro 115 män, 104 kvinnor; 52,51 % af de förre, 47,49 % af de sednare. Af *alla* vårdade 14,22 %; under 1869, 15,59 %.

6. *Fånighet*. 101 vårdade; 46 män, 55 kvinnor; 45,54 % af de förre, 54,46 % af de sednare. Af *alla* vårdade 6,55 %; under 1869, 7,22 %.

7. *Allmän förlamning*. Af 21 vårdade voro 19 män, 2 kvinnor; 90,48 % af de förre, 9,52 % af de sednare. Af *alla* vårdade 1,35 %; 2,39 % af vårdade män, 0,27 % af vårdade kvinnor. Motsvarande tal för 1869 voro: 1,30 %; 2,32 %; 0,27 %.

8. *Fallandesot.* 91- vårdade; 55 af manligt kön, 36 af qvinligt; 60,44 % af det förra, 39,56 % af det sednare. Af *alla* vårdade 5,96 %; under 1869, 6,11 %.

Sälunda hafva, af *alla* vårdade, 25,84 % haft *ursinne*; 19,28 % *tungsinne*; 12,98 % *vansinne*; 13,82 % *förryckthet*; 14,22 % *svagsinnet*; 6,55 % *fånighet*; 1,35 % *allmän förlamning*, samt 5,96 % *fallandesot*.

Öfversigt öfver komplikationer med sinnessjukdom, hvilka bland fallsotssjuka förekommit under år 1870.

Tab. 3.

1.	2.			3.			4.			5.			6.			7.			8.		
	Vårdade under år 1870.			Komplikationer.																	
				Ursinne.		Tungsinne.		Förryckthet.		Svagsinnet.		Fånighet.		Ingen eller icke uppgifven.							
	m.	qv.	Sa.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.				
Hernösands	1	3	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—				
Upsala	8	4	12	4	2	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—					
Stockholms	4	3	7	4	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—					
Nyköpings	3	2	5	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1					
Wadstena	23	14	37	4	1	—	—	—	—	10	4	9	9	—	—	—					
Wexiö	4	5	9	4	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—					
Göteborgs	3	2	5	1	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—					
Malmö	5	3	8	1	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2					
Wisby	4	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Summa	55	36	91	25	9	3	1	—	1	13	11	13	11	1	3	—					

Öfversigt öfver å samtliga anstalter för sinnes-

Tab. 4.

1. Sjukdomsform.	2. A n s t a l t.											3. Årstid för insjuknandet.																						
	Hernösands.		Upsala.		Stockholms.		Nyköpings.		Wadstena.		Wexiö.		Göteborgs.		Malmö.		Wisby.		Summa intagne.			Januari.	Februari.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Augusti.	September.	Oktober.	November.	December.	Okänd.
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	Sa.													
Ursinne. <i>Mania</i>	1	6	16	12	11	14	4	6	17	19	8	11	5	3	8	6	—	3	70	80	150	18	13	6	14	9	13	9	9	10	12	6	4	27
Tungsinne. — <i>Melancholia</i>	6	4	9	13	11	15	6	2	10	8	7	5	6	2	9	11	1	4	65	64	129	7	7	11	13	6	6	8	11	10	7	8	5	30
Vansinne. <i>Eenoia</i>	—	—	2	1	2	—	3	—	6	3	1	1	2	1	7	9	—	—	23	15	38	3	7	1	—	—	4	3	1	1	1	4	2	11
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	4	—	—	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	5	3	—	—	—	10	6	16	1	1	—	5	—	—	1	2	—	—	—	4	
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	2	—	—	—	1	—	1	2	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	7	4	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	9	
Fånighet. <i>Idiotia</i>	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	3	2	5	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	2	
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	—	—	3	—	2	1	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	9	1	10	—	—	1	—	—	—	1	1	2	1	—	4	
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	3	—	2	—	—	8	1	9	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	6	
Summa	13	10	30	26	28	32	14	10	39	35	18	17	14	6	36	30	3	7	195	173	368	29	29	19	32	17	23	21	24	25	22	21	13	93

Af 87 med angifna komplikationer tillhöra 34 ursinne, 4 tungsinne, 1 förryckthet, 24 svagsinnet, 24 fänighet. Förhållandet häri under 1869 var nära öfverensstämmande. Bland de större anstalterna har Wadstena det högsta antalet fallsotssjuka, eller nära 10 % af de vårdade; Upsala 6 %; Wexiö 4 %; Stockholms och Hernösands endast 3 %.

3.

sjukeß behandling under år 1870 intagne.

25.		26.		27.		28.		29.		30.		31.		32.		33.		34.		35.		36.		37.		38.		39.		40.		41.		42.		43.		44.		45.	
Ålder vid intagningen.												Sjukdomens bestånd före intagningen.												Antal förutgångna anfall.																	
11 till 20:de årsåldern.		21-30.		31-40.		41-50.		51-60.		61-70.		Öfver 70 år.		Under 3 månader.		3-12 månader.		1-2 år.		2-3.		3-4.		4-5.		Öfver 5 år.		Okändt.		Inlet.		Ett.		Två.		Tre.		Fyra eller derutöfver.		Okändt.	
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
7	9	28	19	18	28	8	14	5	8	2	2	2	—	34	42	16	15	6	6	3	1	—	3	—	1	6	11	5	1	36	42	9	13	4	4	5	2	4	7	12	12
4	2	16	23	25	10	11	21	6	4	3	4	—	—	18	19	20	18	5	5	3	6	4	1	—	2	14	9	1	4	34	33	15	13	1	2	5	1	1	2	9	13
—	—	7	5	6	5	6	2	2	2	2	1	—	—	1	—	9	—	2	4	2	3	—	—	1	—	8	8	—	—	14	9	4	6	—	—	—	—	—	—	3	—
—	—	3	—	1	1	2	—	2	4	2	1	—	—	—	—	1	—	1	3	—	2	—	—	—	4	4	—	1	8	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	—	4	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	4	1	2	1	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	5	1	4	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	2	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	3	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	13	61	47	58	47	35	37	16	18	9	9	2	2	55	61	50	34	14	16	13	11	6	4	1	4	43	36	13	7	113	95	29	32	5	6	11	3	8	9	29	28

För summan intagne vid alla anstalter är ofvan, § 1, redogjort. Å denna tabell utvisas antalet intagne vid hvarje serskild anstalt; här af finnes de intagnes förhållande till de vårdade, nemligen:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
17,42 %	28,43 %	26,90 %	30,00 %	19,42 %	17,59 %	25,00 %	29,87 %	37,03 %

Lifligaste omsättningen med hänsyn till antalet vårdade har sålunda varit vid Wisby, Nyköpings och Malmö; den minsta vid Wexiö och Hernösands.

Sjukdomsformerna. a) *Ursinne*, Af de med denna form intagne 150, voro 70 män, 80 kvinnor; 40,76 % af *alla* intagne; 35,90 % af intagne män, 46,24 % af intagna kvinnor. Motsvarande tal för 1869 voro: 42,04 %; 40,34 %; 43,70 %. — Med hänsyn till de serskilda anstalterna blir förhållandet mellan intagne med ursinne och *alla* intagne följande:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
30,43 %	50,00 %	41,66 %	41,66 %	48,64 %	54,25 %	40,00 %	21,21 %	30,00 %

b) *Tungsinne*. 129 intagne; 65 män, 64 kvinnor. Af *alla* intagne utgöra dessa 35,05 %; af intagne män 33,33 %, af intagna kvinnor 36,99 %. Motsvarande tal för 1869 voro: 32,86 %; 29,73 %; 36,29 %. Förhållandet mellan intagne med tungsinne och *alla* intagne, vid de serskilda anstalterna, har varit:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
44,48 %	30,28 %	43,33 %	33,33 %	24,32 %	34,28 %	40,00 %	30,30 %	50,00 %

Uti *ursinne* och *tungsinne* hafva tillhopa blifvit intagne 179, d. ä. 75,81 % af *alla* intagne. Motsvarande tal för 1869 var 74,90 %.

c) *Vansinne*. 38 intagne; 23 män, 15 kvinnor; 10,32 % af *alla* intagne; 11,79 % af intagne män; 8,67 % af intagna kvinnor.

d) *Förryckthet*. 16 intagne; 4,35 % af *alla* intagne. — Med *svagsinnet* äro 11 intagne, 2,98 % af *alla* intagne; med *fånighet* 5; 1,33 %; med *allmän förlamning* 10; 2,71 %; med *fallandesot* 9; 2,44 %.

2. *Årstid för insjuknandet bland de intagne*. Årstiden för insjuknandet har bland de 368 intagne kunnat bestämmas endast för 275; bland dessa har högsta antalet för månad förekommit under April, 32; det lägsta under December, 13. Under första kvartalet hafva 77 insjuknat; under det andra 72; under det tredje 70; under det fjerde 56.

Under *de sednaste tio åren* hafva årstiderna för insjuknande uti *vansinne* och *tungsinne* varit följande:

Under 1:sta kvartalet.		Under 2:dra kvartalet.		Under 3:dje kvartalet.		Under 4:de kvartalet.	
Uti ursinne.	Uti tungsinne.	Uti ursinne.	Uti tungsinne.	Uti ursinne.	Uti tungsinne.	Uti ursinne.	Uti tungsinne.
256	164	282	232	213	162	194	165
420		514		375		359	
= 25,17 %		= 30,93 %		= 22,48 %		= 21,52 %	

3. *Ålder vid intagningen.* Förhållandet härmed är:

11—20 lefnadsåret.	21—30	31—40	41—50	51—60	61—70	Öfver 70 år.
7,34 %	29,35 %	28,53 %	19,56 %	9,24 %	4,89 %	1,09 %

Detta förhållande mellan de serskilda åldersperioderna är i det hela öfverensstämmande med hvad föregående år utvisat. Mindre vanligt är det höga antalet intagne mellan 61—70 år; de föregående åren hafva inom detta decennium haft endast mellan en och två procent.

4. *Sjukdomens bestånd före intagningen.* Bland de 368 intagne har upplysning, huru länge sjukdomen varat före intagningen, kunnat erhållas om 348, således uti 94,56 % af antalet; under 1869, 92,58 %. De olika beståndstiderna för sagda 348 personer utvisas som följer:

Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.
33,33 %	24,14 %	8,62 %	6,90 %	2,87 %	1,44 %	22,70 %

En tredjedel således af alla dessa intagne hafva blifvit intagne inom tre månader från sjukdomens utbrott; under 1869 hörde 38,92 % till denna kategori; under 1868, 31,82 %; under 1867, 30,68 %. — Inom första året från insjuknandet hafva omkring trefemtedelar blifvit intagne; under 1869 omkring tvätredjedelar. — Intagne med *ursinne* inom tre månader från utbrottet utgöra 50,66 % af alla med *ursinne* intagne; under 1869, 55,08 %. Intagne med *tungsinne* inom nämnde tid äro 28,63 % af alla med *tungsinne* intagne; under 1869, 33,33 %. Af båda dessa former tillsammans, 40,50 % inom tre månader från insjuknandet; 65,23 % inom första året.

5. *Antalet förutgångna anfall före intagningen.* Bland de under året intagne 368 har förhållandet härmed kunnat utredas för 311, således uti 84,50 %; under 1869 uti 88,00 %. De recidiverande fallen och de för första gången insjuknade förhålla sig som följer:

Första gången insjuknade.	Andra gången.	Tredje gången.	Fjerde gången.	Femte gången och derutöfver.
66,87 %	19,62 %	3,54 %	4,50 %	5,47 %

De för första gången uppträdande fallen förhålla sig sålunda till de recidiverande, som 66,87 till 33,13, d. v. s. som tvätredjedelar till en tredjedel. Under 1869 var förhållandet som 65,46 till 34,54; under 1868, som 65,75 till 34,25, samt under 1867 som 71,52 till 28,48. Sammanräknas dessa fyra år, blir resultatet att de för första gången insjuknade fallen förhålla sig till de recidiverande fallen, som 67,40 förhåller sig till 32,60.

Bland de 150 som under redovisningsåret blifvit intagne med *ursinne* har förhållandet med förutgångna anfall kunnat bestämmas för 126, d. v. s. uti 84,00 %. Af dessa voro:

Första gången insjuknade.	Andra gången.	Tredje gången.	Fjerde gången.	Femte gången och derutöfver.
61,90 %	17,46 %	6,35 %	5,56 %	8,73 %

De för första gången uti denna form insjuknade förhålla sig således till de recidiverande fallen, som 61,90 förhåller sig till 38,10. Under 1869 var detta förhållande, som 52,78 till 47,22; under 1868, som 48,15 till 51,85; under 1867, som 59,13 till 40,87. Sammanläggas siffrorna för dessa fyra år, blir slutsatsen att de för första gången uti *ursinne* insjuknade förhålla sig till de recidiverande fallen, som 55,50 förhåller sig till 44,50.

Bland de med *tungsinne* intagne, 129, hafva uppgifter erhållits uti ifrågavarande hänseende om 107, således om 82,94 %; under 1869, 87,09 %. Förhållandet har varit följande:

Första gången insjuknade.	Andra gången.	Tredje gången.	Fjerde gången.	Femte gången och derutöfver.
62,60 %	26,17 %	2,81 %	5,61 %	2,81 %

De för första gången insjuknade förhålla sig till de recidiverande fallen, som 62,60 till 37,40; under 1869, som 71,61 till 28,39; under 1868, som 70,73 till 29,27; under 1867, som 78,26 till 21,74. Sammanläggas siffrorna för dessa fyra år, blir slutsatsen att de för första gången uti *tungsinne* insjuknade förhålla sig till de recidiverande fallen, som 70,80 förhåller sig till 29,20.

§ 4.

Uppgift på åldern då sinnessjukdom för första gången uppträdt bland de under år 1870 intagne.

Tab. 5.

1. Sjukdomsform.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.		12. Summa.		
	Under 15 år.		15—20.		21—25.		26—30.		31—40.		41—50.		51—60.		61—70.		Öfver 70 år.		Okänd.				
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.
Ursinne. <i>Mania</i>	—	3	14	11	12	10	4	7	12	21	6	5	2	4	2	1	1	—	17	18	70	80	150
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	1	—	6	4	10	10	9	9	14	7	5	14	4	5	2	2	—	—	14	13	65	64	129
Vansinne. <i>Ecnia</i>	—	—	2	—	6	—	2	5	3	2	3	—	—	1	1	—	—	—	6	7	23	15	38
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	—	—	1	1	2	—	2	—	—	—	3	—	—	3	1	—	—	—	1	2	10	6	16
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	1	7	4	11
Fånighet. <i>Idiotia</i>	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	2	5
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4	1	—	—	—	—	—	—	2	—	9	1	10
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	8	1	9
Summa	8	5	25	16	30	21	18	21	32	30	21	20	6	13	6	3	1	1	48	43	195	173	368

Den ifrågavarande åldern har bland redovisningsårets intagne kunnat bestämmas för 277, d. ä. 75,65 %; under 1869, 85,51 %, Förhållandet bland dessa 277 är följande:

Under 15 år.	Mellan 15—20.	21—25.	26—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
4,70 %	14,80 %	18,42 %	14,08 %	22,38 %	14,80 %	6,87 %	3,22 %	0,73 %

De slutsatser, som här af framstå, äro, att sinnessjukdomarne uppträda talrikast före det 50:de lefnadsåret, sällsynt under de följande decennierna — för redovisningsåret i förhållande som 89,17 till 10,83, — samt att före det 50:de året decenniet 21—30 haft de flesta fallen, nemligen 28,88 % af alla; derefter decenniet 31—40 med 22,38 %; dessa tvenne decennier således upptagande hälften af hela antalet. Ett resultat nära öfverensstämmande med nu angifna har egt rum under föregående åren.

Bland de 150 med *ursinne* intagne har åldern vid sjukdomens första uppträdande kunnat bestämmas för 115, således 76,66 %. För dessa var åldersförhållandet vid sjukdomens utbrott följande:

Under 15 år.	Mellan 15—20.	21—25.	26—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
2,60 %	21,73 %	19,21 %	9,56 %	28,68 %	9,56 %	5,20 %	2,60 %	0,86 %

Före 50:de lefnadsåret hafva 91,31 % af de intagne insjuknat; 8,69 % under följande åldersdecennier. Decennierna 21—30 och 31—40 hafva lika högt antal insjuknade; qvinqvennierna 15—20 och 21—25 hafva högsta antalet, eller tillhopa 40,94 % af det hela. Att sluta efter redovisningsårets erfarenhet skulle således största fallenheten att insjukna uti ursinne infalla mellan 15:de och 25:te lefnadsåret; enahanda erfarenhet gifva ock de föregående åren.

Af 129 med *tungsinne* intagne har nu ifrågasvarande förhållande med åldern kunnat utredas för 102, således 79,07 %.

Under 15 år.	Mellan 15—20.	21—25.	26—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
0,97 %	9,87 %	19,60 %	17,64 %	20,58 %	18,62 %	8,81 %	3,91 %	0,00 %

Före det 50:de lefnadsåret har tungsinnet utbrutit bland 87,26 % af de intagne; efter detta år bland 12,74 %. Under de tre qvinqvennierna 15—30 hafva 47,05 % insjuknat, således nära halfva antalet. Under decenniet 21—30, 37,25 %; detta decennium skulle således utvisa den största fallenheten för tungsinne; olika sålunda mot ursinne, för hvilket fallenheten synes störst mellan 15—25 år.

Tab. 6.

1. Sjukdomsform vid intagningen.	2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.																																		
	A n s t a l t.																		T i l l																
																			Ålder.																
	Hernösands.		Upsala.		Stockholms.		Nyköpings.		Wadstena.		Wexiö.		Göteborgs.		Malmö.		Wisby.		Summa afförde.		I 11te—20de lefnadsåret.		21—30.		31—40.		41—50.		51—60.		61—70.		Öfver 70 år.		
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
Ursinne. <i>Mania</i>	1	—	12	12	9	13	2	4	10	12	5	7	5	4	8	5	—	4	52	61	113	6	5	15	7	7	17	8	9	2	3	2	—	—	—
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	1	4	7	6	7	11	2	3	6	7	5	5	3	2	5	8	1	1	37	47	84	3	—	2	10	7	3	4	4	3	3	—	1	—	—
Vansinne. <i>Ecnia</i>	1	—	—	—	2	1	1	—	5	1	1	1	—	—	5	5	—	—	15	8	23	—	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—		
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	5	1	1	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	12	8	20	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—		
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	1	1	4	—	—	1	—	—	2	5	—	—	—	1	—	3	—	—	7	11	18	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—		
Fänighet. <i>Idiotia</i>	—	—	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	4	3	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Allmän förlämnig. <i>Paralysis generalis</i>	—	—	1	—	4	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	8	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	—	—	3	2	—	1	—	1	1	2	—	2	2	—	1	2	—	—	7	10	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Okänd.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Summa	9	6	30	24	25	29	5	8	26	28	11	15	11	8	24	26	3	5	144	149	293	9	5	19	17	15	21	13	14	5	7	2	1	—	—

Enligt hvad ofvan § 1, mom. 5, blifvit anfördt, utgjorde de afförde 293 till antalet; 19,02 % af de vårdade; sålunda har endast *en* af *fem* bland de vårdade lemnat anstalterna, vare sig såsom tillfrisknad, förbättrad, obotlig eller död. — Förhållandet mellan afförde och vårdade vid de serskilda anstalterna har varit:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
11,36 %	27,41 %	24,21 %	16,25 %	11,54 %	13,06 %	23,75 %	22,62 %	29,63 %

Högsta antalet afförde i förhållande till vårdade har varit å anstalterna i Wisby, Upsala, Stockholm och Göteborg, det lägsta å Wexiö, Wadstena och Hernösands. — Med afseende å sjukdomsformerna *ursinne* och *tungsinne* hafva 28,39 % bland vårdade med den förra formen, 28,28 % med den sednare, blifvit afförde.

1. *Afförde tillfrisknade.* a) *De tillfrisknades antal.* Af alla vårdade hafva 128 lemnat anstalterna såsom till helsan återställde, 63 män, 65 kvinnor; 8,31 % af alla vårdade; 7,94 % af vårdade män, 8,70 % af vårdade kvinnor. Under 1869 utgjorde de tillfrisknade 9,34 % af de vårdade; under 1868, 10,27 %; under 1867, 8,68 %. Under de sednaste *tio åren* har medeltalet tillfrisknade varit 9,03 % af alla vårdade; 8,61 % af vårdade män, 9,45 % af vårdade kvinnor. Qvinnan synes sålunda hafva någon bättre utsigt framför mannen att blifva återställd till helsa. — Af de med *ursinne* vårdade hafva 20,35 % tillfrisknat; af de med *tungsinne* 13,46 %; d. ä. omkring hvar femte af de förre, omkring hvar sjunde af de sednare. Under 1869 tillfrisknade hvar fjerde af vårdade med *ursinne*, hvar sjetteda af vårdade med *tungsinne*.

b) *De tillfrisknades ålder.* Högsta antalet tillfrisknade hafva haft åldern 21—30 och 31—40; inom hvardera af dessa decennier, 28,12 % af alla tillfrisknade; inom båda tillsammans, 56,25 %. — Jemföres åter de tillfrisknades antal inom hvarje åldersperiod med antalet af alla inom motsvarande period vårdade, enligt tab. 9, erhålles följande öfversigt:

5.
sjukes behandling under år 1870 afförde.

19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.		29.		30.		31.		32.		33.		34.		35.		36.				
f r i s k n a d e.																																Förbättrade.	Öförbättrade och obotliga.	Döda.				
Vistelsetid.												Sjukdomens bestånd från dess uppkomst.														Summa tillfrisknade.												
Under 1 år.		1-2 år.		2-3.		3-4.		4-5.		Öfver 5 år.		Under 3 månader.		3-12 månader.		1-2 år.		2-3.		3-4.		4-5.		Öfver 5 år.		Okändt.												
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s:a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s:a.	
32	36	6	2	1	—	—	1	1	1	—	1	12	6	18	24	3	3	2	1	—	2	—	1	3	4	2	—	40	41	81	4	8	—	3	8	9	17	
16	19	1	—	—	2	—	—	—	1	—	—	4	6	8	11	2	2	—	1	1	—	1	—	3	—	—	1	19	21	40	10	12	4	8	4	6	10	
2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	5	4	2	5	1	2	4	6	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	5	6	7	—	7	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	55	9	3	1	2	—	2	2	1	1	2	16	12	28	35	7	5	2	2	1	3	1	1	6	5	2	—	63	65	128	23	24	19	25	39	35	74	

I 11-20 lefnadsåret.	21-30 år.	31-40.	41-50.	51-60.	61-70.	Öfver 70 år.
31,11 %	12,41 %	7,76 %	6,83 %	5,71 %	2,18 %	0,00 %

Denna översigt gifver vid handen, att under redovisningsåret hafva de talrikaste tillfriskningarna egt rum under decenniet mellan 11-20 år; efter detta decennium i aftagande för hvarje. Under 1869 och 1868 egde enahanda förhållande rum; men under sju föregående år, 1861-1867, hade högsta antalet tillfrisknade haft åldern mellan 21-30.

c) *De tillfrisknades vistelsetid*, d. v. s. den tid som förlutit från intagningen till friskskrifningen. Förhållandet i detta hänseende är följande:

Vistelsetid under 1 år.	Mellan 1-2 år.	2-3.	3-4.	4-5.	Öfver 5 år.
82,03 %	9,37 %	2,35 %	1,56 %	2,33 %	2,34 %

Detta konstaterar blott det väl kända faktum, att det stora flertalet af dem som tillfriskna, göra det under första årgts vistelse inom en anstalt; efter detta år blifva utsigterna för helsans återställande snart sagdt för hvarje år allt sämre. — Af de tillfrisknade från *ursinne* voro 84 % inom första året; af de från *tungsinne*, 88 %.

d) *Sjukdomens bestånd, bland de tillfrisknade, från uppkomsten till helsans återställande:*

Under 3 månader.	3-12 månader.	1-2 år.	2-3.	3-4.	4-5.	Öfver 5 år.	Okändt.
21,87 %	49,22 %	9,37 %	3,13 %	3,13 %	1,56 %	8,59 %	3,13 %

4. *Sjukdomens bestånd från dess uppkomst, bland de aflidne, d. v. s. den tid som förflutit från sjukdomens första uppträdande, tills döden inträffat:*

Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.	Okändt.
12,16 %	14,86 %	6,76 %	8,11 %	2,70 %	8,11 %	35,14 %	12,16 %

Något öfver en tredjedel af de aflidne hafva ej dött förr än fem år och derutöfver från första insjuknandet; inom första året något öfver en fjerdedel. — Af de 17, som dött under *ursinne*, hafva 8 dött inom tre månader från sjukdomens utbrott, 11 inom första året. Af de 10, som dött under *tungsinne*, har endast 1 dött inom tre månader från sjukdomens utbrott, 5 deremot inom första året.

5. *Dödsorsaker.* Såsom vanligt hafva de flesta dödsfallen inträffat till följd af lunginflammation; ej mindre än 22,00 % af alla döde. Beträffande hjernlidanden hafva fem aflidit till följd af blodextravasater inom cranium, fyra af blodkongestion till hjernan och dess hinnor, två af hjernoedem, samt en med hjerntumör. Af smittkoppor hafva fyra dött, alla inom Wadstena hospital, der en epidemi herskat under året och hvarom närmare nedan, § 14. Ett ovanligt högt antal döda af tuberkelsjukdom, nemligen 12, har förekommit; 1869 voro dessa dödsfall 10, 1868 intet, 1867 sex, 1866 fem, o. s. v. Genom olyckshändelser hafva två aflidit: en, som lidande af allmän förflamning sväljt en bit af för stor volym, samt då densamma fastnat öfver epiglottis, deraf qväfts; en annan drunknade af våda. Tvenne sjelfmord, båda genom hängning, hafva blifvit begångna: det ena af en tungsint qvinna, det andra af en man med fixa idéer.

§ 7.

Öfversigt öfver förhållandet under år 1870 mellan vårdades och affördes (tillfrisknades, förbättrades, oförbättrades samt dödes) antal inom de serskilda anstalterna för sinnessjukes behandling.

Tab. 8.

	Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
Tillfrisknade	3,03 %	14,72 %	12,11 %	7,50 %	7,35 %	6,53 %	11,25 %	4,52 %	18,52 %
Förbättrade.....	0,76 %	5,58 %	1,79 %	3,75 %	0,79 %	3,52 %	1,25 %	4,98 %	11,11 %
Oförbättrade och obotl.	2,27 %	3,05 %	5,38 %	1,25 %	0,26 %	0,50 %	2,50 %	8,15 %	0,00 %
Döde	5,30 %	4,06 %	4,93 %	3,75 %	5,77 %	2,51 %	8,75 %	4,98 %	0,00 %

1. *Tillfrisknade.* Högsta antalet tillfrisknade, i förhållande till vårdade, förekommer å Wisby; dernäst å Upsala, Stockholms och Göteborgs. Hernösands och Malmö hafva det lägsta. Under 1869 stod äfven Wisby högst i detta hänseende, derefter Upsala, så Malmö. Vexlingarna häri bero hufvudsakligast på de till hvarje anstalt inkommande fallens beskaffenhet, huruvida de äro mer eller mindre akuta, mer eller mindre kroniska. Vigtigt är ock huruvida de, som blifvit intagne, blifvit det snart efter insjuknandet eller efter en längre väntningstid; ju längre väntningstiden för de under året inkommande fallen varit, desto färre hafva tillfriskningarna blifvit.

2. *Förbättrade.* Äfven med hänsyn till antalet förbättrade står Wisby under redovisningsåret högst, dernäst Upsala. Under 1869 affördes högsta antalet förbättrade från Malmö. Det lägsta har, under så väl 1870 som 1869, varit från Wadstena och Hernösands.

3. *Oförbättrade och obotliga.* Det högsta under denna kategori hörande antal har afförts från Malmö och Stockholms; från Wisby ingen; från Wexiö endast en fjerdedels procent, från Wadstena en half procent af de vårdade.

4. *Döde.* Å Wisby har under året ingen affidit; under 1869 affed ock ingen inom denna anstalt. Högsta dödligheten har egt rum inom Göteborgs, dernäst inom Wadstena och Hernösands; den lägsta inom Wexiö och Nyköpings. I det hela har, såsom ofvan redan blifvit anfördt, dödligheten under året varit ringa, beroende derpå att någon epidemi af större betydelse ej inom någon af anstalterna uppträdt.

§ 8.

Öfersigt öfver å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1870 vårdades lefnadsålder.

Tab. 9.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	I 11:e—20:e lefnads-året.		21—30.		31—40.		41—50.		51—60.		61—70.		Öfver 70 år.	
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.
Hernösands.....	—	2	17	11	20	17	22	19	13	6	3	2	—	—
Upsala.....	9	3	27	22	32	27	17	22	11	15	6	5	—	1
Stockholms.....	3	4	21	16	31	44	34	25	14	17	2	7	3	2
Nyköpings.....	—	1	8	3	19	14	8	7	3	3	3	7	2	2
Wadstena.....	7	5	46	25	58	44	51	48	17	35	9	21	5	10
Wexiö.....	2	—	15	16	29	27	28	30	17	14	10	8	2	1
Göteborgs.....	1	—	7	5	13	11	10	8	7	9	3	4	—	2
Malmö.....	3	5	28	18	38	34	27	26	10	14	8	5	1	4
Wisby.....	—	—	3	2	1	2	8	5	1	4	—	1	—	—
Summa	25	20	172	118	241	220	205	190	93	117	44	60	13	22

Det relativa förhållandet med de vårdades ålder är följande:

I 11—20 lefnadsåret.	21—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
2,92 %	18,83 %	29,94 %	25,65 %	13,64 %	6,75 %	2,27 %

Denna öfersigt öfverensstämmer ganska nära med motsvarande för de föregående åren. Högsta antalet har städse varit inom åldern 31—40; det lägsta, öfver 70 år och mellan 11—20. Under de sednaste fyra åren har blifvit anmärkt, att männernas antal är till och med 40:de året öfvervägande öfver kvinnornas, men att efter detta år kvinnornas är öfvervägande öfver männernas. Förhållandet härmed är följande:

I 11—20 lefnadsåret.		21—30 år.		31—40.		41—50.		51—60.		61—70.		Öfver 70 år.	
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
3,15 %	2,65 %	21,69 %	15,78 %	30,40 %	29,49 %	25,85 %	25,44 %	11,73 %	15,66 %	5,54 %	8,03 %	1,64 %	2,95 %

Af män hafva sålunda 55,24 % haft åldern från 11 till och med 40 år; 44,76 % derutöfver. Af kvinnor voro 47,92 % under 40 år; 52,08 % derutöfver.

Öfversigt öfver å samtliga anstalter för sinnessjukes

Tab. 10.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Sjukdomsform den 31 December 1870.	A n s t a l t.									
	Herrösanda.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Vadstena.	Wexjö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.	Summa befintliga sjuke den 31 Dec. 1870.
	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q.	m. q. Sa.
Ursinne. <i>Mania</i>	11 15	18 27	22 33	4 4	33 40	19 23	7 7	2 4	5 3	121 156 277
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	9 8	13 19	27 31	6 4	16 15	8 10	12 6	7 8	1 6	99 107 206
Vansinne. <i>Eçnoia</i>	2 —	12 6	12 6	4 —	22 18	24 9	2 2	29 34	— —	107 75 182
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	18 8	15 8	11 7	10 10	11 15	12 7	3 6	31 27	1 —	112 88 200
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	24 15	5 5	1 6	6 6	39 28	19 28	2 1	15 5	— —	111 94 205
Fånighet. <i>Idiotia</i>	1 2	1 4	1 —	5 4	22 32	6 1	3 7	3 1	1 1	43 51 94
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	— —	3 —	5 1	— —	2 —	— —	— —	— —	— —	10 1 11
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	1 3	5 2	4 2	3 1	22 12	4 3	1 1	4 1	2 —	46 26 72
Summa	66 51	72 71	83 86	38 29	167 160	92 81	30 31	91 80	10 9	649 598 1247

1. *Antalet sjuke.* Vid 1870 års början var det då befintliga sjukantalet 1172. Enär nu detta antal vid årets slut uppgick till 1247, blifver skillnaden 75; 75 flere vårdades sålunda vid årets slut mot vid årets början. Detta högre antal beror på de under årets lopp tillökade sjukplatserna.

2. *Sjukdomsformerna bland de vid 1870 års slut befintliga sjuke.* Förhållandet mellan antalet sjuke inom hvar och en af de serskilda sjukdomsformerna och hela antalet sjuke, är följande:

Ursinne.	Tungsinne.	Vansinne.	Förryckthet.	Svagsinnet.	Fånighet.	Allmän förlamning.	Fallandesot.
22,21 %	16,52 %	14,60 %	16,04 %	16,44 %	7,54 %	0,88 %	5,77 %

Uti detta förhållande, mellan de serskilda sjukdomsformerna bland hela sjukantalet, eger vid redovisningsårets slut föga afvikelse rum mot hvad som varit fallet vid de närmast föregående årens slut. Så tillhörde vid 1867 års slut 20,54 % ursinne, 17,54 % tungsinne; 1868, 20,37 % den förra, 16,63 % den sednare formen; 1869, resp. 21,16 %, 14,33 %. Dessa båda former tillhoppa utgöra vid redovisningsårets slut 39,36 % af de då befintlige; motsvarande tal för 1867 var 38,08 %; för 1868, 37,00 %; för 1869, 35,49 %.

3. *Lefnadsålder.*

I 11—20 lefnadsåret.	21—30.	31—40.	41—50.	51—60.	61—70.	Öfver 70 år.
1,44 %	16,60 %	29,75 %	27,35 %	14,67 %	6,82 %	3,37 %

Detta förhållande mellan åldrarna öfverensstämmer i allmänhet med det som egt rum under föregående år. Tre fjerdedelar hade åldern under 50 år; en fjerdedel var öfver denna ålder. — Hvad könen beträffar, voro 520 män, 417 kvinnor, under 50 år; 129 män, 181 kvinnor, öfver denna ålder; d. v. s. 80,12 % män, bland befintliga män, under 50 år; 69,73 % kvinnor, bland befintliga kvinnor, under denna ålder. Öfver denna ålder åter 19,88 % män, 30,27 % kvinnor. — Af de 277 med *ursinne* var antalet nära lika under de tre decennierna 21—30, 31—40, 41—50,

9.

behandling den 31 Dec. 1870 befintlige sjuke.

12.		13.		14.		15.		16.		17.		18.		19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.		29.		30.		31.		32.		
Lefnadsålder.														Vistelsetid inom anstalt.										Sjukdomens bestånd före intagningen.																		
11:te—20:de Lefnadsåret.		21—30.		31—40.		41—50.		51—60.		61—70.		Öfver 70 år.		Under 1 år.		1—2 år.		2—3.		3—4.		4—5.		Öfver 5 år.		Under 3 månader.		3—12 månader.		1—2 år.		2—3.		3—4.		4—5.		Öfver 5 år.		Okändt.		
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	
4	7	36	32	26	41	31	35	16	25	5	13	3	3	34	46	15	17	14	17	10	14	5	7	43	55	26	36	27	29	19	15	8	10	3	10	5	3	25	47	8	6	
2	1	19	22	36	26	27	34	8	16	4	5	3	3	42	40	11	13	9	5	4	14	1	8	32	27	13	22	26	20	11	20	12	14	7	1	2	5	23	21	5	4	
—	—	19	16	43	18	24	19	16	14	5	7	—	1	19	15	20	15	9	6	14	6	6	10	39	23	4	9	21	13	13	13	11	8	7	1	8	17	29	13	14	1	—
—	—	10	1	39	23	30	24	18	18	9	13	6	9	7	4	4	4	5	3	11	2	9	5	76	70	4	3	10	14	17	10	12	9	5	6	10	3	32	24	22	19	
1	—	16	6	37	29	35	29	14	16	6	7	2	7	8	4	3	2	7	6	9	5	7	1	77	76	2	2	6	5	6	7	12	7	4	5	10	3	48	42	23	23	
—	1	10	3	9	14	16	13	3	11	2	7	3	2	2	2	1	2	2	2	—	2	—	—	38	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	36	42	4	6
—	—	—	—	4	—	6	1	—	—	—	—	—	—	4	1	2	—	1	—	2	—	1	—	—	—	2	—	4	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
2	—	15	2	12	14	11	6	5	3	1	1	—	—	7	1	4	1	1	1	6	—	4	2	24	21	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	38	23	4	3	
9	9	125	82	206	165	180	161	80	103	32	53	17	25	123	113	60	54	48	40	56	43	33	33	329	315	51	72	94	82	68	65	56	48	28	23	39	34	231	212	82	62	

nemligen 68 under det första, 67 under det andra samt 66 under det tredje. Af alla med ursinne voro 76,53 % under 50 år; 23,47 % öfver detta år. — Af 206 med *tungsinne* voro 41 mellan 21—30 år, 62 mellan 31—40, 61 mellan 41—50; — under 50 år voro 76,21 %; öfver denna ålder 23,79 %.

4. Vistelsetid inom anstalt.

Under 1 år.	Mellan 1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.
18,93 %	9,14 %	7,06 %	7,94 %	5,29 %	51,64 %

Närmare en femtedel af alla vid redovisningsårets slut befintlige hade en vistelsetid inom ett år; mer än hälften öfver fem år. Under 1869 tillhörde 13,82 % den förra kategorien, 53,67 % den sednare. Såsom regel, med endast färre undantag, kunna de, som vistats inom en anstalt öfver fem år, anses obotlige; de utgöra så att säga sinnessjukanstälternas bottensats. — De inom ett års vistelsetid i *ursinne* uppförda utgöra 29,24 % af alla i *ursinne* befintlige; med öfver fem års vistelsetid, 35,38 %. Under 1869 voro motsvarande tal: 25,00 % och 35,08 %. — Med *tungsinne* hafva 40,39 % af alla i *tungsinne* befintlige vistats under ett år; 28,64 % öfver fem år. Under 1869 voro dessa tal: 22,02 % och 35,08 %.

5. Sjukdomens bestånd före intagningen.

Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3.	3—4.	4—5.	Öfver 5 år.	Okändt.
9,86 %	14,11 %	10,67 %	8,34 %	4,09 %	5,85 %	35,53 %	11,55 %

Häraf följer, att endast hvar tionde sinnessjuk blifvit intagen, å någon af anstalterna, inom tre månader från sjukdomens utbrott, och hvar femte eller hvar fjerde inom sjukdomens första år. Särdeles missgynsamt är förhållandet, att hvar tredje (och något derutöfver) af alla inom samtliga anstalter befintlige först efter öfver fem års sjukdoms-

duration inkommit. För år 1869 och föregående år äro de motsvarande talen nära öfverensstämmande med nu anförda. — För föregående år har blifvit anmärkt, att för kvinnorna synes tidigare efter sjukdomens utbrott inträde sökas å anstalt än för männen, enär vid slutet af 1868, 28,18 % af befintliga kvinnor, 22,07 % af männen, hade före ntagningen haft ett sjukdomsbestånd inom ett år; vid slutet af 1869 voro dessa tal: 28,75 % och 22,24 %. Förhållandet härutinnan vid redovisningsårets slut är 25,75 % för kvinnorna, 20,80 % för männen. — Bland de uti *ör-sinne* vid 1870 års slut befintliga hafva 22,38 % blifvit intagne inom tre månader från sjukdomens utbrott, 42,59 % inom första året; — uti *tungsinne* har förhållandet varit i förra kategorien 17,00 %, i den sednare 39,32 %.

§ 10.

Öfversigt öfver de sjukas fördelning inom samtliga anstalter för sinnessjukas behandling den 31 December 1870.

Tab. 11.

	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.		15.					
	Med hänsyn till afgift.														Med hänsyn till symptomernas beskaffenhet.																			
	Betalande i första klass.		Betalande i andra klass.		Betalande i tredje klass.		Utan afgift.		Summa befintlige sjuke.		Affärsverditade för brottlig handling.		Snygge.						Osnygge.															
	Lugne.		Orolige.		Våldsamme.		Summa.		Lugne.		Orolige.		Våldsamme.		Summa.																			
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.	m.	qv.	s.a.	m.	qv.	s.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.					
Hernösands.....	2	—	2	3	57	48	5	—	66	51	117	5	—	19	13	32	22	22	44	1	—	1	42	35	77	10	7	8	4	6	5	24	16	40
Upsala.....	—	—	6	14	52	51	14	6	72	71	143	10	1	40	35	75	18	22	40	3	3	6	61	60	121	5	5	5	4	1	2	11	11	22
Stockholms.....	6	5	17	10	60	71	—	—	83	86	169	11	2	36	30	66	22	23	45	8	5	13	66	58	124	4	6	11	12	2	10	17	28	45
Nyköpings.....	—	—	2	—	34	22	2	7	38	29	67	2	—	22	8	30	9	10	19	3	1	4	34	19	53	1	5	2	4	1	1	4	10	14
Wadstena.....	11	7	23	25	111	109	22	19	167	160	327	10	2	95	86	181	34	28	62	3	4	7	132	118	250	13	15	13	16	9	11	35	42	77
Wexiö.....	8	7	9	9	68	62	7	3	92	81	173	10	5	66	53	119	15	19	34	1	1	2	82	73	155	3	1	7	4	—	3	10	8	18
Göteborgs.....	—	—	4	3	24	23	2	5	30	31	61	2	—	23	19	42	5	3	8	—	1	1	28	23	51	2	6	—	2	—	2	8	10	
Malmö.....	—	—	16	8	56	60	19	12	91	80	171	12	4	39	34	73	38	22	60	1	1	2	78	57	135	2	8	11	11	—	4	13	23	36
Wisby.....	—	—	1	2	7	5	2	2	10	9	19	1	—	4	5	9	5	3	8	1	1	2	10	9	19	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	27	19	80	74	469	451	73	54	649	598	1247	63	14	344	283	627	168	152	320	21	17	38	533	452	985	40	53	57	57	19	36	116	146	262

1. Med hänsyn till afgift a) Betalande i första klass. Omsättningen bland de sjuke inom denna klass har varit följande:

	1.		2.		3.		4.		5.		6.	
	Qvarliggande sjuke från 1869.		Intagne under 1870.		Summa vårdade.		Afförde under 1870.		Qvarliggande till år 1871.			
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.		
Hernösands.....	1	—	1	—	2	—	—	—	2	—		
Stockholms.....	9	5	7	8	16	13	10	8	6	5		
Wadstena.....	6	9	7	—	13	9	2	2	11	7		
Wexiö.....	8	6	2	2	10	8	2	1	8	7		
Summa	24	20	17	10	41	30	14	11	27	19		
	44		27		-71		25		46			

Antalet inom denna klass under året vårdade — 71 — utgör 4,61 % af alla vårdade; under 1869, 5,15 %. Intagne hafva blifvit 27, d. ä. 7,34 % af alla intagne; under 1869, 9,89 %. Afförde 25, d. ä. 8,53 % af alla afförde. Vid årets slut vårdades 46 — två flere än vid årets början — utgörande 3,69 % af alla då befintlige; motsvarande tal vid 1869 års slut var 3,75 %. Enär vid anstalterna i Hernösand, Stockholm, Wadstena och Wexiö finnas tillsammans 70 platser beräknade för denna klass, och 24 af dessa voro vid årets slut obesatta, följer att platser för sinnessjuka af samhällets bättre lottade medlemmar finnas å rikets anstalter i fullt tillräckligt antal.

b) *Betalande i andra klass.* Desse voro vid årets slut 154, d. ä. 12,35 % af då befintligt sjukantal. Vid slutet af 1869 vårdades i denna klass 11,69 %; 1868, 11,00 %; 1867, 9,13 %.

c) *Betalande i tredje klass.* Hit höra 920, d. ä. 73,78 % af alla vid årets slut befintlige. Motsvarande tal för 1869 var 72,10 %; för 1868, 73,06 %; för 1867, 76,94 %.

d) *Vårdade utan afgift* voro vid årets slut 127, d. ä. 10,18 % af alla då närvarande. Vid 1869 års slut var motsvarande tal 12,46 %; vid 1868, 11,08 %.

Af de vid 1870 års slut befintlige sjuke tillhörde sålunda 3,69 % första betalningsklassen; 12,35 % den andra; 73,78 % den tredje; samt 10,18 % den klass, som vårdas utan afgift.

e) *Tilltalade eller dömda för brottslig handling, s. k. kriminalpatienter.* Antalet af desse var vid årets slut 77; 63 män, 14 kvinnor; 6,17 % af alla befintlige; 9,71 % af befintlige män, 2,34 % af befintliga kvinnor. — Vid 1869 års slut funnos 72 kriminalpatienter; vid redovisningsårets slut sålunda 5 flere. — Inom de serskilda anstalterna var förhållandet mellan kriminalpatienter och öfrige sjuke vid 1870 års slut följande:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
4,27 %	7,69 %	7,69 %	3,00 %	3,67 %	3,28 %	8,67 %	9,35 %	5,26 %

Högsta relativa antalet vårdas sålunda å Malmö — nära hvar tionde — och å Göteborgs — nära hvar elfte —; det lägsta å Nyköpings och Wexiö. — Jemföres antalet kriminalpatienter vid årets slut med antalet af alla då befintliga, finnes, att omkring hvar sextonde är kriminalpatient; hvar tionde bland män, hvar fyratiodetredje bland kvinnor. — Af de 77 kriminalpatienterna hafva följande brottsliga handlingar blifvit begångna:

Mord å föräldrar	2	Öfvervåld å fremmande person	10
Mord å eget barn	3	Försök till våldtäkt	1
Mord å fremmande person	29	Stöld	13
Delaktighet i mord	1	Mordbrand	12
Öfvervåld å föräldrar	5	Sedelutprångling	1

Under redovisningsåret hafva 7 hithörande blifvit intagne, 2 afförde; under 1869 blefvo 9 intagne, 10 afförde; under 1868, 12 och 8; under 1867, 12 och 13; under 1866, 15 och 8.

2. *Med hänsyn till symptomernas beskaffenhet.* a) *Snygge och osnygge.* Af hela antalet sjuke vid årets slut voro 78,99 % snygge, 21,01 % osnygge. Förhållandet mellan dessa kategorier har under sednare år föga vexlat. Med hänsyn till könen äro, i likhet med flera föregående år, de snygges antal bland männen ej obetydligt öfvervägande antalet bland kvinnorna; 82,13 % bland de förre, 75,53 % bland de sednare; således 17,87 % osnygge bland män, 24,42 % bland kvinnor. — De serskilda anstalterna äro med afseende å de osnyggas antal olika lottade. Wisby har ingen; Upsala omkring hvar sjunde, Hernösands hvar tredje, o. s. v.

b) *Lugne, orolige, våldsamme.* Af de vid årets slut befintlige voro 57,74 % lugne, 34,80 % orolige, 7,46 % våldsamme. Motsvarande tal för 1869 voro: 63,40 %; 30,89 %; 5,71 %. Sålunda var vid 1870 års slut en af 13

våldsam; vid 1869 års slut en af 17. — Inom de serskilda anstalterna var förhållandet mellan våldsamme och öfrige sjuke följande:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
10,25 %	6,29 %	14,79 %	8,95 %	8,25 %	2,89 %	1,64 %	3,51 %	10,52 %

Högsta antalet vålsamme voro å Stockholms, Wisby och Hernösands; det lägsta å Göteborgs, Wexiö och Malmö. Att förhållandet är mera tillfälligt, synes deraf att, då å Stockholms förekommer en våldsam på 7, har Göteborg en på 61, Wexiö en på 35, o. s. v. — Det förhållande, som under föregående år blifvit anmärkt, att de

Öfversigt öfver å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling den 31

Tab. 12.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Sjukdomsform vid intagningen.	Födelse													
	Norrbottens Län.	Westerbottens Län.	Jemlands Län.	Wester-Norrlands Län.	Gelleborgs Län.	Kopparborgs Län.	Vernlands Län.	Örebro Län.	Westerås Län.	Upsala Län.	Stockholms Län.	Stockholms Stad.	Nyköpings Län.	Göteborgs och Bohus Län.
	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.	m. qv.
Ursinne. <i>Mania</i>	1 6	4 3	6 3	6 11	7 2	6 9	7 9	12 10	8 11	8 12	5 12	9 11	5 3	9 9
Tungsinne. <i>Melancholia</i>	6 —	2 1	1 —	5 7	2 3	4 8	8 2	3 1	5 4	6 8	10 8	4 9	9 11	10 5
Vansinne. <i>Ecnia</i>	— —	— —	— —	2 —	1 1	8 1	2 1	3 3	1 1	6 2	2 1	4 2	2 —	1 1
Förryckthet. <i>Paranoia</i>	1 1	1 2	— —	3 —	5 1	9 5	— 1	3 2	1 3	4 1	2 2	5 2	7 6	5 8
Svagsinnet. <i>Dementia</i>	1 —	6 1	2 1	4 3	1 —	2 2	5 1	7 3	2 1	2 1	1 2	1 5	1 —	2 2
Fäuighet. <i>Idiotia</i>	— —	1 1	— —	2 —	— —	2 —	1 2	1 2	— —	1 3	1 1	— —	4 4	3 5
Allmän förlamning. <i>Paralysis generalis</i>	— —	— —	— —	— —	— —	1 —	1 1	— —	— —	— —	— —	3 —	— —	— —
Fallandesot. <i>Epilepsia</i>	— —	1 —	— —	2 2	— —	1 1	2 —	3 2	3 1	3 1	3 1	2 1	2 1	2 1
Okänd.....	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5 7	— —
Summa	9 7	13 9	10 4	20 25	17 7	33 26	26 17	32 23	20 21	30 28	24 27	28 30	35 32	32 31

1. *Födelseort.* Härför hänvisas till hvad som blifvit yttradt uti redogörelserna för åren 1868 och 1869. Några bestämdare slutsatser nemligen rörande förhållandet mellan sinnessjuka, som vårdas å anstalt från något visst landskap, och hela antalet befintlige sinnessjuka inom samma landskap, kunna ej göras, förr än Statistiska Centralbyrån publicerar de hithörande uppgifterna; de sednast publicerade äro för år 1860.

2. *Boningsort vid insjuknandet.* Af samtliga vid 1870 års slut inom anstalterna befintlige sjuka voro vid insjuknandet 70,00 % boende å landsbygd, 30,00 % i stad; motsvarande tal för 1869 voro 70,31 % och 29,69 %; för 1868, 72,46 % och 27,54 %. Från landsbygd voro, af män 53,38 %, af kvinnor 46,62 %; — från stad 48,93 % män, 51,07 % kvinnor. Motsvarande tal för 1869 voro: 52,43 % män, 47,47 % kvinnor från landsbygd; 47,70 % män, 52,30 % kvinnor från stad. — Jemföres folkmängden å landsbygden och i städerna — enligt Statistiska Centralbyråns uppgifter för den 31 December 1869 — med antalet sinnessjuka från landsbygd och stad, befintlige inom anstalterna den 31 December 1870, finnes att en sinnessjuk på 4,155 invånare vårdas från landsbygd, och en på 1,421 från stad. Motsvarande tal för 1869 voro: 4,402 och 1,524. Sålunda är antalet sjuka, inom anstalterna, från stad omkring tre gånger högre än antalet sjuka från landsbygd, i förhållande till folkmängden. — (Jemföres

våldsamma kvinnornas antal är högre än männernas, besannas äfven af 1870 års erfarenhet; bland de våldsamme äro nemligen 57 % kvinnor och 43 % män.

Förhållandet vid de serskilda anstalterna mellan *orolige* och *öfrige* sjuke är följande:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexjö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
47,00 %	30,48 %	40,23 %	37,31 %	27,83 %	26,01 %	16,39 %	47,95 %	42,10 %

11.

December 1870 befintliges födelseort, boningsort och civilstånd.

16.		17.		18.		19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.		29.		30.		31.		32.		33.		34.			
e o r t.																								Boningsort.				Civilstånd.											
																								Land.		Stad.		Gifte.				Ogifte.				Enkling.		Enka.	
																								Med barn.		Utan barn.		Med barn.		Utan barn.		Med barn.		Utan barn.		Med barn.		Utan barn.	
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.		
4	8	4	7	10	15	6	11	2	7	13	8	1	1	3	7	1	2	2	3	4	—	—	98	118	44	65	29	58	7	7	99	92	5	2	20	6			
6	5	1	3	7	14	2	7	1	4	3	2	2	2	2	1	1	5	7	5	3	6	—	1	74	87	36	35	25	32	7	5	75	72	3	—	9	4		
6	4	7	1	8	10	7	3	4	1	10	2	3	—	5	4	11	8	14	27	—	—	2	—	69	42	40	31	24	12	4	4	76	48	4	1	6	3		
2	1	3	2	2	7	5	4	3	—	5	2	1	1	3	1	10	7	18	19	—	1	2	—	72	51	28	28	16	22	2	4	80	50	2	—	2	1		
2	—	4	2	4	4	7	8	5	5	11	13	1	1	2	5	5	—	8	5	—	—	—	1	74	52	12	14	9	11	2	1	74	46	1	—	7	1		
5	3	—	6	8	6	2	1	4	1	3	1	—	2	1	—	—	—	3	1	1	—	—	—	33	33	8	8	1	—	—	—	40	40	—	—	—	1		
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	6	—	3	—	—	1	6	—	1	—	—	—		
1	2	1	—	12	6	1	2	1	1	2	1	—	—	—	1	2	—	2	1	2	—	—	—	37	17	9	9	2	2	—	—	42	23	1	1	1	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	6	—	1	—	2	—	—	5	5	—	—	—	—		
27	23	20	21	52	62	30	36	22	19	47	29	8	7	16	19	30	22	54	60	9	11	5	2	466	407	183	191	109	139	22	22	497	376	17	4	45	16		

folkmängden för hela riket vid ofvannämnde tid med vid redovisningsårets slut befintligt sjukantal å samtliga anstalter, finnes att *en* sinnessjuk vårdas, på 3,335 invånare inom hela riket.) — Göres jemförelse i ofvanstående syfte mellan könen från landsbygd och från stad, erhållas följande siffror: från landsbygd vårdas *en* man på 3,806, *en* kvinna på 4,554; från stad *en* man på 1,315, *en* kvinna på 1,521.

3. *Civilstånd.* Af de vid 1870 års slut befintlige sjuke voro 23,42 % gifte; 70,00 % ogifte; 1,69 % enklingar; 4,89 % enkor. Motsvarande tal för 1869 voro: 23,04 %; 71,67 %; 1,19 %; 4,10 %. — Af de gifta voro 44,86 % män, 55,14 % kvinnor; af ogifte voro 56,93 % män, 43,07 % kvinnor. — Med afseende å sjukdomsformerna *ursinne* och *tungsinne* hafva 31,16 % af befintlige gifte, 23,02 % af befintlige ogifte, haft *ursinne*; 23,63 % af befintlige gifte, 16,83 % af ogifte, haft *tungsinne*.

§ 12.

Öfversigt öfver å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling vid 1870 års början qvarliggandes och under år 1870 intagnes stånd och yrke.

Tab. 13.

1. Stånd och yrke.	2.			3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.			
	Qvarliggande vid 1870 års början.			Intagne under 1870.											
				Sjukdomsform.									Summa intagne.		
	m.	qv.	S.a.	Ursinne, Mania.	Tungsinne, Melancholia.	Vansinne, Eanoia.	Förryckhet, Paranoia.	Svagsinnet, Dementia.	Fånighet, Idiotia.	Allmän förlamning, Paralysis generalis.	Fallandesot, Epilepsia.	m.		qv.	
Presterskap.....	8	12	20	1	—	2	1	2	—	—	—	—	—	2	4
Lärare vid elementarläroverk.....	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Lärare vid folkskolor.....	8	3	11	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Litteratör, Guvernör.....	1	3	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Krigsråd, Borgmästare, Häradshöfding.....	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronofogde, Häradsskrifvare.....	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Notarie, Kammarsskrifvare.....	2	2	4	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	3	1
Bergmästare.....	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poststaten.....	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och Jägeristaten.....	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—
Tullstaten.....	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Jernvägs- och Telegrafstaten.....	1	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Landtmätare.....	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Fiskal, Länsman.....	2	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lotterikollektor.....	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaktmästare.....	2	1	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Hamnfogde.....	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kyrkfogde, Klockare.....	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poliskonstapel.....	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—
Officer.....	10	7	17	1	1	2	—	—	—	—	1	—	—	4	1
Underofficer.....	4	1	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Gemenskap.....	15	11	26	3	—	2	1	1	—	1	—	—	—	6	2
Läkare.....	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Veterinär.....	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Apotekare, Provisor.....	3	—	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Skeppare, Styrman.....	5	3	8	1	2	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2
Sjömän.....	10	1	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Båtsmän.....	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lots, Fiskare.....	2	3	5	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Landtbrukare af ståndspersonsklass.....	9	10	19	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	2	2
Bönder, Jordtorpare.....	105	145	250	21	23	18	20	3	2	4	1	1	2	50	48
Tjenare, Daglönare af jordbruksklass.....	138	51	189	16	19	14	6	6	1	2	—	3	—	45	27
Idkare af bergs- och brukshandtering.....	3	3	6	1	1	3	—	—	—	—	1	—	—	5	1
Bergs- och bruksarbetare.....	10	3	13	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Fabriksarbetare.....	3	4	7	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Garfvare.....	5	2	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Färgare.....	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skräddare.....	16	8	24	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	3	1
Skomakare.....	16	3	19	3	—	4	—	—	—	—	—	—	—	7	1
Sadel- och handskmakare.....	5	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Snörmakare, Repslagare.....	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svarfvare, Korkskärare.....	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Snickare, Korgarbetare.....	8	1	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Bokbindare.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Guldsmed.....	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Urmakare, Mekanikus.....	2	—	2	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	1

1. Stånd och yrke.	2. Qvarliggande vid 1870 års början.			3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. Intagne under 1870.																				
	Sjukdomsform.																							
	Ursinne, Mencia.	Tungsinne, Melancholia.	Vansinne, Emania.	Hörrekthet, Paranoia.	Svagsinnet, Dementia.	Ränighet, Idiotia.	Allmän förlam- ning, Paralytis generalis.	Fallandesot, Epilepsia.	Summa intagne.															
m.	qv.	s.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.				
Smed, Plåtslagare.....	19	6	25	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2		
Kopparslagare.....	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Slagtare.....	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—		
Bagare.....	2	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2		
Mjöltnare.....	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Grosshandlare.....	4	1	5	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2		
Diversehandlare, Kontorister.....	20	12	32	3	1	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3		
Bokhandlare.....	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Vårdshusidkare.....	2	4	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—		
Musikus.....	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—		
Boktryckare.....	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—		
Artist (Aктрис).....	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Målare.....	4	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Renskrifvare.....	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Trädgårdsmästare.....	1	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kakelugnsmakare, Murare.....	7	2	9	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	
Timmerarbetare.....	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Sömmerskor.....	—	15	15	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	
Enskild betjening, icke till jordbruksklass hörande.....	37	132	169	1	15	2	19	—	5	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	41
Studerande.....	29	—	29	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	
Fattighjon.....	54	92	146	3	9	6	1	2	1	1	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	16	13
Summa	598	574	1172	70	80	65	64	23	15	10	6	7	4	3	2	9	1	8	1	195	173			

1. Det största antalet sinnessjuka å anstalterna förekommer bland de jordbrukande klasserna. Då till dessa klasser hänföres, så väl s. k. ståndspersoner, som bönder, jordtorpare, tjenare och daglönare, uppgå de som blifvit vårdade, till 632; 349 män, 283 qvinnor; 41,04 % af alla vårdade; 42,75 % af vårdade män, 37,89 % af vårdade qvinnor. Motsvarande tal för 1869 voro: 39,75 %; 40,44 %; 39,09 %. Af de vårdade voro 458 qvarliggande från 1869; 174 intagne under redovisningsåret. De intagne utgöra 47,28 % af alla intagne; 49,72 % af intagne män, 44,51 % af intagna qvinnor. Motsvarande tal för 1869 voro: 39,22 %; 38,51 %; 40,00 %. Under 1870 hafva således två femtedelar af alla vårdade och nära hälften af alla intagne tillhört de jordbrukande samhällsklasserna. — Hit-hörande med *ursinne* intagne utgöra 53,33 % af alla med denna sjukdomsform intagne; de med *tungsinne* äro 46,51 % af alla med tungsinne intagne.

2. Bland industriidkare är handelsklassen med största antalet representerad. Smeder, skräddare, skomakare äro talrikast bland handtverkarne, o. s. v. — Till läroståndet hörande, nemligen presterskap och lärare vid elementarläroverk och folkskolor, vårdades under året 23, af hvilka 16 voro qvarliggande från 1869, 7 under 1870 intagne. Under 1869 vårdades 20, af hvilka endast 3 blifvit under det året intagne.

3. Af enskild betjening, ej till jordbruksklass hörande, hafva 213 blifvit vårdade; 40 män, 173 qvinnor. Af dessa voro 169 — 37 män, 132 qvinnor — qvarliggande från 1869; 44 — 3 män, 41 qvinnor — intagne under 1870. De vårdade utgöra 13,83 % af alla vårdade; 5,04 % af vårdade män, 23,13 % af vårdade qvinnor. Jemförelse mellan könen inom denna kategori utvisar det missförhållande, att 18,78 % tillhöra det manliga, 81,22 % det qvinliga; således öfver fyra gånger högre antal qvinnor än män. Under 1869 voro af de vårdade under denna

kategori 34,33 % män, 65,67 % kvinnor; under 1868, 32,71 % af de förre, 67,29 % af de sednare. Under hvardera af dessa båda år var det således endast omkring dubbelt så många kvinnor som män.

4. Af studerande, så väl från elementarläroverken, som från universiteten, hafva under redovisningsåret 34 blifvit vårdade; 29 voro qvarliggande från 1869; 5 under 1870 intagne. Under 1869 vårdades 36, af hvilka 13 under det året blifvit intagne. Af de under 1869 vårdade hafva således 7 blifvit afförde under 1870. I likhet med hvad uti redogörelsen för 1869 infördes, lemnas nu en öfversigt öfver antalet studerande, intagne under de sednaste åtta åren:

1863.	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.
11	2	6	0	1	4	13	5

Häraf vill synas, som de högre talen för åren 1863 och 1869 böra betraktas såsom mera tillfälliga. I anseende till frågans sociala vikt förtjenar förhållandet härmed att med uppmärksamhet följas.

§ 13.

Uppgift på antagliga orsaker, under hvilkas inflytande sinnessjukdom uppkommit bland å samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under 1870 vårdade och tillfrisknade.

Tab. 14.

1.	2.		3.		4.			5.	6.	7.	8.	9.	10.							
	Vårdade.						Tillfrisknade.													
	Från föregående år qvarliggande.		Intagne under året.		Summa vårdade.			Ursinne.	Tungsinne.	Vansinne.	Förveckhet.	Sagsinhet.	Summa tillfrisknade.							
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.			
A. Moraliska orsaker:																				
Religionsgrubbel, samvetsförelser.....	27	37	14	22	41	59	100	5	5	2	7	—	—	—	—	1	7	13	20	
Kärleksgrubbel, svartsjuka.....	25	53	5	11	30	64	94	1	2	—	1	—	—	—	—	—	1	3	4	
Husliga bekymmer.....	19	30	8	22	27	52	79	3	10	2	1	—	—	—	—	—	5	11	16	
Olyckor och motgångar.....	7	4	11	—	18	4	22	1	—	2	—	1	—	—	—	—	4	—	4	
Sårad egenkärlek.....	7	6	1	—	8	6	14	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Häftiga sinnesrörelser.....	7	12	5	8	12	20	32	2	1	—	4	—	—	—	—	—	2	5	7	
Hemsjuka.....	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	
Vanvårdad uppfostran.....	3	5	1	2	4	7	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fängselif, enkelt.....	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
D:o i cell.....	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	96	147	45	67	141	214	355	12	19	6	14	1	—	—	—	—	1	19	34	53
	243		112					31		20										
B. Intellektuella orsaker:																				
Öfveransträngning i studier och själsarbete.....	5	—	3	—	8	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
C. Sensuella orsaker:																				
Onani.....	22	—	7	—	29	—	29	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Öfverdrift i tillfredsställande af könsdrift.....	2	1	2	—	4	1	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Missbruk af spritdrycker.....	35	3	14	1	49	4	53	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	4	1	5
Oordentligt lefnadssätt i flera riktningar.....	5	—	1	1	6	1	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1

1.	2.		3.		4.			5.	6.		7.	8.	9.		10.				
	Vårdade.							Tillfrisknade.											
	Från föregående år qvarliggande.		Intagne under året.		Summa vårdade.			Ursinne.	Tungsinne.		Vansinne.		Förryckhet.		Svagsinnet.		Summa vårdade.		
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.	
D. Förutgångna sjukdomar, organiska orsaker:																			
Hjerninflammation, slaganfall.....	7	11	3	1	10	12	22	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Organiska hjernlidanden.....	8	4	—	—	8	4	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Missbildning af hufvudskål och hjerna.....	7	8	—	—	7	8	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fallandesot.....	20	13	2	1	22	14	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Konvulsioner, hysteri.....	3	5	1	—	4	5	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Febrar.....	11	13	3	4	14	17	31	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Bleksot och blodbrist.....	2	2	—	—	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Engelska sjukan.....	—	2	1	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Venerisk sjukdom.....	2	1	3	1	5	2	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rheumatism.....	—	1	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Menstruationsrubbingar.....	—	4	—	2	—	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lifmodersjukdom.....	—	3	—	1	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hafvandeskap, barnsäng och dess följder.....	—	15	—	8	—	23	23	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	4
Kroniskt lidande i matsmältningsorganerna.....	—	1	1	1	1	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kroniska hudsjukdomar.....	—	1	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hög ålder.....	—	2	1	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
E. Yttre orsaker:																			
Skador å hufvudet.....	17	3	3	3	20	6	26	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Do å öfriga kroppsdelar, (2 efter brännskada, 1 efter amputatio brachii).....	—	4	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F. Arfeligt anlag:																			
1. Direkt: a) från fäderne.....	46	30	17	10	63	40	103	6	1	2	1	—	—	—	—	—	—	8	2
b) från möderne.....	47	49	20	18	67	67	134	3	4	1	1	2	—	—	—	—	—	6	5
c) från fäderne och möderne.....	6	6	3	1	9	7	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Collateralt: bröder och systrar.....	9	7	2	6	11	13	24	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
3. Blandadt: a) från fäderne och derjemte collateralt.....	7	6	—	—	7	6	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) från möderne " " ".....	12	6	1	2	13	8	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) från fäderne och möderne samt derjemte collateralt.....	2	4	—	—	2	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	129	108	43	37	172	145	317	9	8	3	2	2	—	—	—	—	—	14	10
	237		80					17		5									
G. Okända orsaker.....	227	222	62	45	289	267	556	11	5	7	4	1	1	—	1	—	—	19	11
Summa	598	574	195	173	793	747	1540	40	41	19	21	4	1	—	1	—	—	63	65

Bland alla under redovisningsåret *vårdade* hafva sjukdomsorsakerna antagligen kunnat utrönas för 984, d. ä. för 63,89 %. Under 1869 för 61,33 %. — Bland de under året *intagne* hafva orsakerna blifvit angifna för 70,92 %; under 1869 för 68,20 %.

Nedanstående beräkningar äro alla hänfödda till de med kända sjukdomsorsaker så väl *vårdade* som *intagne*.

A. *Moraliska orsaker.* Under denna kategori äro uppförda 355, af hvilka 243 qvarliggande från 1869, 112 *intagne* under 1870; 36,08 % af alla *vårdade*; 42,91 % af alla *intagne*. Af de *vårdade* voro 39,72 % män, 60,28 % kvinnor; bland de *intagne* 40,18 % af de förre, 59,82 % af de sednare. Den uti 1869 års redogörelse angifna erfarenheten, att kvinnan oftare än mannen hemfaller till sinnessjukdom såsom följd af moraliska orsaker, har således äfven under redovisningsåret vunnit bekräftelse; de sednaste tio årens erfarenhet gifver vid handen, att mot

två män vårdas tre kvinnor. — Bland dessa orsaker kunna följande förtjena en närmare uppmärksamhet. a) *Religiönsgrubbel*. Under denna rubrik äro uppförda 100 vårdade, af hvilka 36 blifvit under året intagne; 28,17 % af alla med moraliska orsaker vårdade; 32,14 % af alla med dessa orsaker intagne; — af hithörande vårdade äro 41,00 % män, 59,00 % kvinnor; af intagne 38,88 % af de förre, 61,12 % af de sednare. Under 1869 utgjorde hithörande vårdade 28,49 %; intagne 28,36 %. — Att den sinnessjukdom, som har till grund religiösa bekymmer, ofta är tillgänglig för behandling inom anstalt, visas af det förhållande, att af 100 vårdade hafva 20 tillfrisknat; under 1869 tillfrisknade 18 af 96, således för båda åren *en* tillfrisknad på fem vårdade. — b) *Kärleksgrubbel, m. m.* Med detta orsaksmoment äro 94 vårdade; bland dem 16 under året intagne; 26,48 % af alla med moraliska orsaker vårdade; 14,29 % af intagne. Af de vårdade voro 31,91 % män, 68,09 % kvinnor. Att döma af antalet tillfrisknade synes denna orsak gifva föga hopp om tillfriskning, alldenstund endast fyra af 94 under året blifvit återställda, och under 1869 blef ej någon tillfrisknad af 89 då vårdade. — c) *Husliga bekymmer*. Af 79 vårdade hafva 30 under året blifvit intagne. Af de vårdade voro 34,18 % män, 65,82 % kvinnor. Tillfrisknat hafva under året 16, d. v. s. *en* tillfrisknad af fem vårdade. — d) *Häftiga sinnesrörelser*. Af 32 vårdade voro 12 män, 20 kvinnor; af dessa hafva sju tillfrisknat.

Af alla under rubriken moraliska orsaker uppförda hafva 53 tillfrisknat, 19 män, 34 kvinnor; 14,93 % af alla hithörande vårdade; 13,47 % af män, 15,88 % af kvinnor. Af de tillfrisknade hafva 31 haft *ursinne*, 20 *tungsinne*.

F. *Ärftligt anlag*. De härunder uppförda vårdade fallen uppgå till 317; 172 af manligt, 145 af qvinligt kön; 32,22 % af alla med kända sjukdomsorsaker vårdade, 34,32 % af män, 30,21 % af kvinnor. Af *alla* vårdade utgöra de hithörande 20,58 %; af *alla* vårdade män 21,69 %, af *alla* vårdade kvinnor 19,41 %. Således utgöra de sinnessjuka med ärftligt anlag ej mindre än *en femtedel* af alla inom anstalterna vårdade sinnessjuka. — Under 1869 utgjorde de hithörande vårdade 30,45 % af de med kända sjukdomsorsaker vårdade och 18,68 % af *alla* vårdade.

De under denna rubrik hörande intagne 80, — 43 män, 37 kvinnor —, utgöra 30,65 % af de med kända sjukdomsorsaker intagne, 21,74 % af *alla* intagne. Under 1869 utgjorde de intagne 23,32 % af *alla* intagne; under 1868, 22,44 %.

Under sednast förflutne *tio* år har antalet af intagne, för hvilka sjukdomsorsaken kunnat hänföras till ärftligt anlag, uppgått till 458, således i medeltal för år till 45,80. Summan af alla intagne (med känd sjukdomsorsak) under dessa *tio* år uppgår till 3608; i medeltal för år 361. Således hafva 12,69 % af under denna period intagne haft ärftligt anlag för sinnessjukdom, d. v. s. *hvar åttonde*. Då dessa uppgifter endast röra *de* intagne, hvilkas sjukdomsorsak kunnat utredas, är det antagligt att bland dem, för hvilka detta ej kunnat ske, äfvenledes många fall förekommit, som varit att hänföra under det ärftliga anlaget. — Sjukdomsfallen med ärftligt anlag hafva under sednast förflutna *tio* år betydligt tilltagit i frekvens, att döma efter de å anstalterna intagnes och vårdades antal. Under år 1861 intogos nemligen 31, vårdades 130; under 1870 intogos 80, vårdades 317. Möjligen ske vederbörande läkares efterforskningar, rörande släktförhållanden bland de intagne, nu noggrannare än förr varit fallet.

Till en lättare öfversigt öfver förhållandet mellan antalet vårdade och intagne inom hvarje af de å tabellen upptagne olika kategorier af ärftligt anlag, meddelas följande:

Direkt ärftligt anlag.						Collateralt.	Blandadt.						
a)		b)		c)			a)		b)		c)		
Vårdade.	Intagne.	Vårdade.	Intagne.	Vårdade.	Intagne.	Vårdade.	Intagne.	Vårdade.	Intagne.	Vårdade.	Intagne.	Vårdade.	Intagne.
32,49 %	33,75 %	42,27 %	47,50 %	5,05 %	5,00 %	7,58 %	10,00 %	4,10 %	0,00 %	6,62 %	3,75 %	1,89 %	0,00 %

De talrikaste fallen tillhöra det direkta arvet från möderne, så att nära hälften af de intagne och två femtedelar af de vårdade komma under denna kategori. Dernäst arvet från fäderne, med omkring en tredjedel så väl af intagne som af vårdade. De med *direkt* ärftligt anlag vårdade utgöra 79,81 % af alla med ärftligt anlag vårdade; de intagne utgöra 85,25 %. — Antalet vårdade män och qvinnor med arf från möderne är lika; från fäderne åter äro trefemtedelar af manligt, två femtedelar af qvinligt kön. — Fallen med kollateralt ärftligt anlag utgöra endast en sjettedel af vårdade, en tiondedel af intagne. De blandade fallen — till antal 40 — utgöra 12,61 % af de vårdade, således hvar åttonde af dessa; de under denna rubrik intagne — till antal 3 — utgöra blott tre och trefjerdedels procent af alla hithörande intagne.

Af de 317 vårdade hafva 24 tillfrisknat, d. v. s. 7,57 %. Till upplysning om förhållandet mellan antalet vårdade och antalet tillfrisknade inom de serskilda arfskategorierna meddelas följande:

T i l l f r i s k n a d e.						
Direkt ärftligt anlag.			Collateralt.	Blandadt.		
a)	b)	c)		a)	b)	c)
9,71 %	8,21 %	0,00 %	12,50 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Högsta antalet tillfrisknade, i förhållande till de vårdade fallen, har varit bland dem, som vårdats med kollateralt ärftligt anlag; derefter bland dem med direkt ärftligt anlag från fäderne, så bland dem från möderne. Ingen bland dem, som haft direkt ärftligt anlag från fäderne och möderne på en gång, har tillfrisknat; äfvensom ingen enda bland de 40 som vårdats med blandadt anlag, d. v. s. direkt och kollateralt tillhoppa.

Under 1869 var tillfriskningsprocenten bland nu ifrågavarande vårdade 10,29 %, således 2,72 % högre än under redovisningsåret. Bland de år 1869 vårdade med kollateralt anlag egde högsta relativa antalet tillfriskningar rum, liksom under 1870. Under 1869 förekommo ej mindre än 9,09 % tillfriskningar bland de med blandadt anlag vårdade, då under 1870 ingen enda tillfriskning bland dessa egde rum. Några slutsatser böra således af dessa två års erfarenhet ej kunna härledas.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.											
Sjukdomar.	A n s t a l t.									Summa.											
	Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.												
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s.a.								
Stötar, friska sår.....	1	2			3	1	1			3	1	3		12	4	16					
Rötsår.....					1	2			3	2	3	1		8		15	5	20			
Brandiga liggsår.....											1					1		1			
Spikböld, bulnad.....	3		1	3	1	1			2	2	4	1	1			12	7	19			
Karbunkel.....					2								1	5		3	5	8			
Kroniska hudsjukdomar.....	1	4														1	4	5			
Parasitiska d:o (skabb).....	1	2			1					1						3	2	5			
Summa	35	40	16	18	23	42	5	5	57	62	42	46	14	12	23	14	1	3	216	242	458

Antalet af dem, som under redovisningsåret haft tillfälliga sjukdomar, utgör 458, d. ä. 29,74 % af alla vårdade; 27,24 % af vårdade män, 32,39 % af vårdade kvinnor. — Under 1869 utgjorde de tillfälligt sjuke 25,21 % af de vårdade.

Förhållandet, inom de serskilda anstalterna, mellan vårdade och tillfälligt sjuke, är följande:

Hernösands.	Upsala.	Stockholms.	Nyköpings.	Wadstena.	Wexiö.	Göteborgs.	Malmö.	Wisby.
56,82 %	17,26 %	29,15 %	12,50 %	31,84 %	44,22 %	32,50 %	17,19 %	14,81 %

Hernösands, Wexiö och Göteborgs hafva haft högsta morbiditetsprocenten; Nyköpings, Wisby och Malmö den lägsta. Visserligen är denna procent för redovisningsåret 4,27 % högre än den var under 1869, men detta beror på den koppepidemi, som under loppet af året herrskade å Wadstena; frändragas de 43 koppsjuka, blir morbiditetsprocenten för det hela ej högre än 26,95 %, således nära lika den som ofvan är uppgifven för 1869.

Den koppepidemi, som herrskat inom Wadstena anstalt, började i December 1869 samt fortfor till Maj 1870. Epidemiens duration var således sex månader. Kopporna funnos i Wadstena stad temligen utbreddt, samt inkommo till anstalten med en af manliga betjeningen, som först insjuknade. Den uppträdde först å mansafdelningen, der den dock upphörde efter två månader, men öfvergick då till kvinnoafdelningen, hvarest den fortfor med spridda fall under fyra månader. Epidemien var i allmänhet af mera godartad beskaffenhet. Inalles insjuknade 53; 43 af de sinnessjuka, 10 af betjeningen. Af de insjuknade dogo 4, alla bland de sinnessjuka; en dödlighet sålunda af 7,55 %, d. ä. en af tretton. Af de insjuknade voro 30 män, 23 kvinnor; af de döda 1 man, 3 kvinnor.

I öfrigt hafva, såsom vanligt, diarrhéer samt mag- och tarmkatarrher varit de oftast förekommande åkomorna. — Hvad angår dödligheten bland de tillfälligt sjuke, inhämtas den genom jämförelse med siffrorna å Tab. 7, § 6. Den sjukdomsform, som i talrikaste fall ändat med död, har under redovisningsåret, likasom under föregående år, varit lunginflammation; af 35 sådana sjuke hafva 16 aflidit, d. ä. nära 46 %; under 1869 afledo 10 af 30 insjuknade.

§ 15.

Öfversigt öfver antalet sjukplatser, underhållsdagar och medeltal sjuke för dag, äfvensom öfver kostnaden för utspisning och för läkemedel, samt totalkostnad för sjukvården, vid samtliga anstalter för sinnessjukes behandling under år 1870.

Tab. 16.

1.	2. Antal sjukplatser vid årets slut.	3. Antal underhållsdagar.	4. Medeltal sjuke för dag.	5. Utspisningskostnad.						6. Läkemedelskostnad.						7. Totalkostnad för sjukvården.					
				Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.	
				Rdr.	öre.	Rdr.	öre.	Rdr.	öre.	Rdr.	öre.	Rdr.	öre.	Rdr.	öre.	Rdr.	öre.	Rdr.	öre.	Rdr.	öre.
Hernösands.....	124	40,529	111	16,867	60	—	41,6	151	84	189	56	—	0,46	1	67	38,895	10	—	95	346	75
Upsala.....	155	52,932	145	19,234	26	—	36,3	132	49	492	97	—	0,93	3	39	55,415	25	1	4	379	60
Stockholms.....	179	61,763	169	20,517	87	—	33,2	121	18	671	28	—	1,86	6	78	64,410	54	1	4	379	60
Nyköpings.....	67	21,196	58	6,400	95	—	30,1	108	86	121	42	—	0,57	2	8	14,063	87	—	66	240	90
Wadstena.....	350	112,213	308	47,700	24	—	42,5	155	12	498	80	—	0,44	1	60	88,635	61	—	79	288	35
Wexiö.....	180	62,541	171	20,169	54	—	32,2	117	53	362	73	—	0,57	2	8	43,677	89	—	69	251	85
Göteborgs.....	67	22,747	62	9,894	94	—	43,4	158	41	144	7	—	0,63	2	29	19,611	58	—	86	313	90
Malmö.....	175	58,710	161	27,799	78	—	47,3	172	64	407	4	—	0,69	2	51	61,420	95	1	4	379	60
Wisby.....	25	6,775	19	3,378	77	—	49,9	182	13	36	91	—	0,54	1	97	6,671	79	—	98	357	70
Summa	1,322	439,406	1,204	171,963	95	—	—	—	—	2,924	78	—	—	—	—	392,802	58	—	—	—	—

1. *Sjukplatsernas antal vid 1870 års slut.* Enligt hvad ofvan § 1 blifvit anfördt, funnos vid årets början endast 1250 sjukplatser, men dessa ökades under årets lopp till det antal, som fanns före den år 1868 gjorda indragningen, så att vid 1870 års slut voro 1322 sjukplatser tillgängliga; 70 för första betalningsklassen och 1252 för öfriga klasser.

2. *Underhållsdagarnas antal under år 1870.* Detta uppgår för alla vårdade till 439,406; medeltalet dagligen vårdade blir således 1,204. Under 1869 voro underhållsdagarne 429,615 och det dagliga medeltalet 1,177; under redovisningsåret äro sålunda underhållsdagarnes antal 9,791 högre än under 1869, och 27 flere hafva dagligen blifvit vårdade under 1870 än under 1869. — Hvarje vårdad har i medeltal vistats 285 dagar inom anstalt; under 1869, 283 dagar.

3. *Medeltal sjuke för dag.* Detta är nyss angifvet varande 1,204. Då sjukplatsernas antal vid årets början voro 1,250, kunde det tydas så, som skulle utrymmet för sjukets intagning under året varit tillfyllestgörande. Så har dock ej varit händelsen; lediga platser hafva hufvudsakligast funnits endast inom första betalningsklassen, i medeltal 25 stycken dagligen. Inom de öfriga klasserna hafva deremot sällan några platser varit obesatta, och då endast tillfälligtvis, till följd deraf att sjuke, som väntat på inträde, först måst underrättas om ledigblifven plats, och derföre några dagar förflutit, innan de kunnat inkomma. — Jemföres det å tabellen angifna medeltalet sjuke för dag, vid hvarje serskild anstalt, med det för samma anstalt å Tab. 1 uppförda platsantalet vid redovisningsårets början, finnes huru nära detta medeltal går till platsantalet. Det högsta antalet lediga platser visar sig hafva varit vid de anstalter, der afdelningar finnas för första betalningsklassen, Stockholms, Wadstena, Wexiö.

4. *Utspisningskostnaderna* hafva uppgått till 171,963 R:dr 95 öre. Fördelas denna summa på underhållsdagarne, erhålles medelkostnaden för utspisning för hvarje person *för dag*, nemligen 39,14 öre, *för år* 141 R:dr

86 öre. Under 1869 voro motsvarande tal: 41,76 öre; 152 R:dr 42 öre. Under 1868 — det dyraste år under årtiondet — voro de: 47,62 öre och 173 R:dr 81 öre. — Vid alla anstalter sammanlagda uppgår mathållningskostnaden under 1870 för hvarje dag af året till 485 R:dr; under 1869 till 492 R:dr; under 1868 till 575 R:dr. Skilnaden i den totala mathållningskostnaden mellan åren 1870 och 1868 uppgår till den betydliga summan af 33,053 R:dr, med hvilken året 1868 öferskjuter året 1870. — Vid de serskilda anstalterna är medeldagskostnaden för utspisningen, enligt tabellen, ganska olika. Den högsta är vid Wisby, 50 öre, den lägsta vid Nyköpings, 30 öre. I ögonen fallande är, att medeldagskostnaden för utspisningen i Stockholm är endast 33 öre, under det att den i Malmö är 47 öre. Vid den förra anstalten sker mathållningen medelst egen hushållning och tillgår så som i enskilda hushåll vanligen är fallet.

5. *Läkemedelskostnaden* vid samtliga anstalter utgör endast 2,924 R:dr 78 öre. Fördelad på underhållsdagarne blir kostnaden för läkemedel för hvarje person för dag 0,66 öre.

6. *Totalkostnad för sjukvården.* Denna uppgår till 392,802 R:dr 58 öre*; fördelad på underhållsdagarne, erhålles såsom medelkostnad för hvarje vårdad *för dag*, 89,39 öre; *för år* 326 R:dr. Under 1869 voro de motsvarande talen 92,61 öre och 338 R:dr; under 1868, 97,86 öre och 357 R:dr. Af dessa tre år har således redovisningsåret den lägsta medeldagskostnaden; 2,22 öre lägre än 1869; 7,47 öre lägre än 1868. — I medeltal hafva utgifterna för sjukvården vid samtliga anstalter för hvarje dag af året, för 1870, uppgått till 1,076 R:dr; för 1869 till 1,090; för 1868 till 1,182.

Medelkostnaderna vid de serskilda anstalterna utfalla högst olika, enligt hvad tabellen utvisar. De äro högst, och lika till belopp, vid Upsala, Stockholms och Malmö; lägst vid Nyköpings och Wexjö. Skilnaden mellan maximum och minimum är, för dag 38 öre, för år 139 R:dr. Hufvudsakligaste orsaken till dessa olikheter ligger uti lifsförnödenheternas och eldningsämnenas olika pris inom särskilda landsdelar.

* Häre ingår ej kostnaden för byggnader och dessas reparationer, ej heller för onera och utskylder.

§ 16.

Uppgift på vid samtliga anstalter för sinnessjukas behandling i och för den egentliga sjukvården anställda tjänstemän och betjening.

Tab. 17.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Öfverläkare.	Biträdande läkare.	Uppsyningsman.	Föresändersaka.	Sjukvaktare.	Sjukvakterska.	Medelst sjukplatser, dagligen äret om upplagorna.	Medeltal sjuke för dag, för hvar och en af sjukbetjeningen.
Hernösands	1	1	1	1	5	7	111	9,25
Upsala	1	1	1	1	8	10	145	8,05
Stockholms	1	1	1	1	7	14	169	8,04
Nyköpings	1	—	1	1	2	3	58	11,60
Wadstena	1	1	2	2	12	19	308	9,93
Wexiö	1	1	1	1	8	7	171	11,40
Göteborgs	1	—	1	—	4	5	62	6,88
Malmö	1	1	1	1	8	8	161	10,06
Wisby	1	—	1	1	1	1	19	9,14
Summa	9	6	10	9	55	74	1,204	9,33
	15		19		129			

Enär inga förändringar, med hänsyn till antalet af läkare eller af betjeningspersonal, blifvit under redovisningsåret vidtagne, hänvisas till hvad som uti föregående årens redogörelser härom blifvit meddeladt.

Sammandrag öfver Allmänna Hospitals- och Barnhus-Fondens inkomster år 1870.

	Stats-anslag.		Jorde-boks- och hem- mantals- räntor.		Krono- och kyrko- tionde.		Arrende- medel.		Privata donatio- ner.		Hyresme- del och tomtören.		Kollekt- medel.		Års- afgifter.		Ersatt underhåll.		Arfamedel.		Ränta å lån.		Anmärk- ningsme- del.		Bötes- medel.		Skogs- försälj- nings- medel.		Tillkom- men upp- börd.		Diverse inkom- ster.		Summa Riksmünt.		
	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	
Kongl. Serafimer-Ordens-Gillets kassa, efter afdrag af deruti ingående nybyggnadsmedel.....	121,807	68											72	67			12,000				3,351	59			96	75					1,768	51	139,097	20	
Stockholms hospital.....															29,392	90	24,000		129	15	175	54									1,216	48	54,914	7	
Upsala ".....			84	94	6,644	66	4,502	31			1	35			13,770	65			221	91			143	97					242	22	848	53	20,460	54	
Nyköpings ".....	384	38	26	67	9,069	48	1,510	25	50						4,786	80					26	97	15	86					335	87	122	18	16,328	46	
Wadstena ".....			404	98	5,850	5	16,437	1							36,783	50			304	45			118	91					213	40	351	38	60,463	68	
Wexiö ".....			209	31	6,837	97	1,901	46							24,221	50			89	45	234	23	38	87					217	64	44	78	33,795	21	
Göteborgs ".....	750		631	5	2,585	13	4,416	91					50	28	5,709	10					36	18	4	20					122	71	7	70	14,605	17	
Malmö ".....	2,441		4,194	99	13,903	46	43,192	31	608	58	5	50	4		14,776	10			285	8	480	99						599	4	5,131	7	85,622	12		
Hernösands ".....	150						114	6			9		192	67	10,392	61			60	26			16	31						72	74	11,037	65		
Wisby ".....			1,941	9			6,995	49							1,383	95					56	1	214	32						185		10,775	86		
Weckholms ".....					1,379	70	395	80															6						50			1,831	50		
Westerås f. d. hospital.....			272	22	8,749	84	2,363	40				2	46											51					309	13			11,697	56	
Linköpings ".....			20	25	4,939	99	9,855	9				86	97																168	75			15,071	5	
Norrköpings ".....			187	82	3,148	22	4,406	76																					112	17			7,854	97	
Söderköpings ".....			552	62	7,240	38	4,321	12				8	2																255	79			12,377	93	
Fahlu ".....	179	22	485	10	4,399	95	300																						152	39			5,516	66	
Örebro ".....	20				4,430	16	1,459	54																					194	92			6,104	62	
Karlstads ".....					667	53	237	13																						23	64			928	30
Skara ".....	30		399	63	7,388	71	4,000	87															6			522	30	253	72			12,601	23		
Jönköpings ".....			505	87	4,547	82	1,301	20																					145	38			6,500	27	
Kalmar ".....					1,367	60	584	20					74	63															44	67			2,071	10	
Halmstads ".....					490	21	865	16																					21	2			1,376	39	
Gefle ".....					370	56																							11	33			381	89	
Malmö barnhus.....					23,576	93																							869	16	38	24	24,484	33	
Summa	125,762	28	9,916	54	117,588	35	109,190	7	658	58	113	30	394	25	141,217	11	36,000		1,090	30	4,361	51	564	95	96	75	522	30	4,342	95	9,786	61	561,605	85	

Stockholm af Kongl. Serafimer-Ordens-Gilletts Kammar-Kontor den 15 December 1871.

K. Stolpe.

Sammandrag öfver Allmänna Hospitals-

	A f s k r i f n i n g a r.								U t								
	Af- gångs- procent.	Dispo- nerad ränta.	Grund- räntor å förarren- derade lä- genheter.	Remiss- lage.	Åter- lyftade patients- avgifter.	Förmin- skade fastig- hets- vården.	Extra afskrif- ningar.	Summa.	Aföning.	Pensio- ner.	Underhåll.	Under- stöd för sjuk- vårdsan- stalterna					
	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.	Rdr. ö.					
Kongl. Serafimer-Ordens-Gilletts kassa jemte Kamererarens expensmedelsräkning }												7,460			54 18	3,200	
Stockholms hospital.....					2,745 70	4,970 73	78 4	7,794 47	17,119 80			28,589 72					
Upsala "					1,060 45	2,314 69	22,180 57	25,555 71	18,914 14	325		19,234 26					
Nyköpings "					11 90	515 75	1,306 82	5 20	1,839 67	2,992 21			6,828 36				
Wadstena "	3 14	18			2 49	948 50	9,421 20		10,393 33	21,779 5			47,854 74				
Wexjö "					7 61	573	2,997 61	2,251 7	5,829 29	15,097 68			20,342 74				
Göteborgs "					416 45		1,520 75		1,937 20	6,067			9,894 94				
Malmö "					3,264 52		1,181 59	9,273 1	13,719 12	13,146 19	547 15		27,799 78	470 2			
Hernösands "					376 40		2,693 39		3,069 79	9,023 50			22,690 21				
Wisby "					63 50		407 86	1,862 48	2,333 84	2,301			3,378 77	600			
Weckholms "	6 82	343 13						309 56	659 51	341 41			865 97				
Westerås f. d. hospital.....							375	102 25	477 25								
Linköpings " "					17 79				17 79	643 29							
Norrköpings " "					9 71			30 27	39 98								
Söderköpings " "					14 36			81 12	95 48								
Fahlu " "										75							
Örebro " "										100							
Karlstads " "										75			100 23				
Skara " "					14 50		2,066 67		2,081 17	380							
Jönköpings " "					7 16				7 16	150			12 78				
Halmstads " "					222 99				223 60	50							
Gefle " "					46				46								
Malmö barnhus.....					727 64				727 64	150			111 92				
Redogörelsen för barnuppfostringshjelp.....																	
Summa	9,96	1,311,76	3,680,97	86,59	7,464,89	37,347,73	26,900,56	76,802,46	115,865,27	872,15	187,758,60	4,270,28					

Stockholm af Kongl. Serafimer-Ordens-Gilletts

och Barnhus-Fondens Utgifter år 1870.

g — i — f — t — e — r.

Beklädnad och sängkläder.		Medikamenter.		Ved och lyshållning.		Begravningskostnader.		Byggnader och reparationer.		Inventariers uppköp och underhåll.		Allmänna utskylder.		Skriftmaterialier.		Resekostnader.		Skifteskostnader.		Anmärkningsprocent och bötesmedel.		Ränta insatte å kapitaler.		Diverse utgifter.		Uppfostringshjälp för fattiga barn.		Summa.			
Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.	Rdr.	ö.
				311	90									1,059	40	691	79			295	30	2,300	41	556	52						
4,344	66	671	28	10,403	19	7	80	2,517	84	1,142	70	1,143	64	155	23									3,343	77			69,439	63		
4,459	89	492	97	3,937	55	10	50	10,140	45	1,796	73	72	44	275	94	202	33							3,109	66			62,971	86		
1,654	53	143	82	1,656	9	10	—	1,073	42	172	4	138	54	36	55									570	27			15,275	83		
6,922	58	498	80	5,796	87	145	68	3,654	17	914	57	1,306	12	160	50	145	36							3,378	84			92,557	28		
2,101	59	362	73	3,683	20	75	6	1,783	24	63	—	45	—	284	19									2,540	90			46,379	33		
1,264	67	143	79	887	90	20	—	293	93	51	2	154	30	62	81	32	—	275	17					1,040	76			20,188	29		
8,285	96	407	4	5,752	21	103	—	4,363	70	2,728	49	295	54	183	59	75	5							3,593	74			67,751	70		
1,643	24	189	56	2,361	29	64	50	1,620	1	1,076	84	72	1	146	19									1,662	75			40,550	10		
392	2	36	91	433	62	—	—	199	1	55	89	68	13	—	—	116	22	91	61					142	81	192	75	8,008	74		
72	25	5	96	120	—	6	—	128	27	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—					37	52			1,591	38		
														15	—													15	—		
								36	66			138	47	22	85									1	24			842	51		
														10	—													85	—		
																								1	80			101	80		
														4	73	45	—							46	53			271	49		
																		1	70									381	70		
												18	53	10	—									3	30			194	61		
														7	50													57	50		
														12	50													274	42		
																										26,692	50	26,692	50		
31,141	39	2,952	86	35,343	82	442	54	25,810	70	8,001	28	3,452	72	2,460	98	1,307	75	368	48	295	30	2,300	41	20,030	41	26,885	25	469,560	17		

Kammar-Kontor den 15 December 1871.

K. Stolpe.

Bil. D.

Sammandrag af Allmänna Hospitals- och

Debet.

Balans från år 1869.

Uppbördsmäns öfverlevereringar	R:dr	R:mt	20,085,18.	
Skulder till Diverse verk, fonder och personer	»	»	38,208,68.	58,293,86.

Afskrifningar.

Se Tab., Bil. C.				76,802,46.
-----------------------	--	--	--	------------

Utgifter.

Se Tab., Bil. C.				469,560,17.
-----------------------	--	--	--	-------------

Balans till år 1871.

Behållningar: Kontant			68,519,27.	
Diverse persedlar med värde			9,402,36.	
Spanmål med värde			444,24.	78,365,87.
Utlånta medel				427,09.
Fordringar hos diverse verk, fonder och personer				25,147,05.
Utestående kronoskatter och andra fordringar i penningar och persedelvärden				196,929,99.
Proprie balans				811,63.
Förskotter				971,58.
Fastigheter med värde				2,169,427,17.
Inventarier » »				285,655,58.
			Summa R:dr R:mt	3,362,392,45.

Stockholm af Kongl. Serafimer-Ordens-Gilletts

Barnhusfondens Kapitalräkning för år 1870,

	Kredit.
<i>Balans från år 1869.</i>	
Behållningar: Kontant	32,827,33.
Diverse persedlar med värde	11,063,44.
Spanmål med värde	226,40.
	44,117,17.
Utlånade medel	427,09.
Fordringar hos diverse verk, fonder och personer	26,707,62.
Utestående kronoskatter och andra fordringar i penningar och persedelvärden.....	195,858,69.
Proprie balans.....	714,84.
Förskotter	23,462,56.
Fastigheter med värde.....	2,175,618,84.
Inventarier » »	273,191,78.
Anmärkt post	100,00.
	2,740,198,59.
Tillkommen ingående balans	406,35.
Uppdebiterade medel.....	174,79.
<i>Inkomster.</i>	
Se Tab., Bil. B.	561,605,85.
Tillökade inventarievärden	40,383,52.
<i>Balans till år 1871.</i>	
Uppbördsmäns öfverlevereringar.....	4,940,17.
Skulder till diverse verk, fonder och personer	14,683,18.
	19,623,35.
	Summa R:dr R:mt 3,362,392,45.

Kammar-Kontor den 15 December 1871.

K. Stolpe.

